

DOLENJSKI LIST

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja sto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak četrtek. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-24

Štev. 43 (345)

Leto VII

NOVO MESTO, 25. OKTOBRA 1956

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. Pošt. predal: Novo mesto 83. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Časopisno-založniško podjetje »Slov. poročevalce« v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Plevel

Leto dni nove občine

PRED 29. OKTOBROM, OBČINSKIM PRAZNIKOM NOVEGA MESTA

V času, ko praznujemo v Novem mestu občinski praznik, je pretleto eno leto dela novih občinskih ljudskih odborov po uvedbi komunalnega sistema. Brez osrednjega precejšnje materialne in kadrovske težave, so vidne prednosti komunalnega sistema, njegov razvoj pa hkrati nakazuje reševanje določenih problemov, ki se pojavljajo v zvezi s tem.

V neposredno upravljanje, v organe občinskega ljudskega odbora, ki šteje 41 članov, je bilo vključenih veliko števil novih državljanov. V 14 svetih sodelujejo 104 člani, od teh je 36 odbornikov ObLO, v 5 odborniških komisijah dela 21 odbornikov ObLO, v delu 21 krajevnih odborov se udeležuje 115 članov, od teh je 28 odbornikov ObLO. V 19 šolskih odborih je bilo izvoljenih 136 članov, v 16 potrošniških svetih sodeluje 89 državljanov, v 43 hišnih svetih pa 194 državljanov. V organih družbenega upravljanja, v industrijskih in obrtnih podjetjih, v trgovini in gostinstvu, prometu, v zdravstvenih zavodih se udeležuje 538 državljanov. Skupno število državljanov, ki sodelujejo v raznih organih družbenega upravljanja v občini je 919. Ne navajamo pa podatkov za zadruge, kulturne ustanove itd.

jo za upravljanje vseh zadev družbenega življenja, ki je postal podlaga za razvijanje socialističnih odnosov pri nas. Brez njega si ne moremo predstavljati nadaljnjega družbenega

napredka, navedeni podatki pa kažejo, da je tudi v naši občini sistem družbenega upravljanja dosegel v letu 1956 velik napredek tako v številnem kot v kakovostnem pogledu.

LJUDSKI ODBOR IN DRUŽBENO UPRAVLJANJE

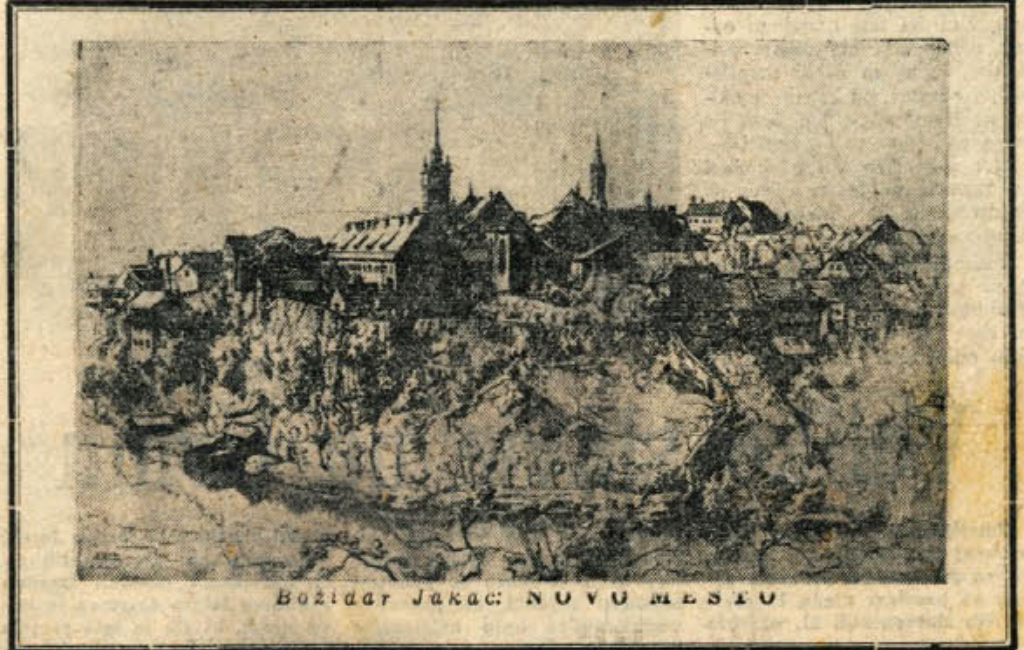
Novomeška občina spada med najrazvitejše v okraju, saj ustvarja 60 odstotkov bruto produkta v okraju. Od približno 23.000 prebivalcev jih živi okrog 7000 v mestu. Tako mora ObLO reševati pestro problematiko z vseh področij družbene dejavnosti. Če upoštevamo že prenos številnih pristojnosti z okrajnega ljudskega odbora na nove občine, vidimo, da bi morala biti razgledanost odbornikov za reševanje številnih problemov še kar precejšnja. Po socialnem sestavu je v ljudskem odboru 7 delavcev, 5 nameštencev, 22 kmetov, 7 obrtnikov in ljudi s

radi mezarstva, navedeni podatki pa kažejo, da je tudi v naši občini sistem družbenega upravljanja dosegel v letu 1956 velik napredek tako v številnem kot v kakovostnem pogledu.

Piše Maks Vale, predsednik ObLO Novo mesto:

svobodnim poklicem. Povprečna udeležba na sejah ObLO je 85 odstotkov, če upoštevamo upravičeno odsotno. Z ozirom na omenjeni sestav ljudskega odbora se je ljudskega odbora kvaliteto niso najboljšje. Ker prevladujejo odborniki iz agrarne in strojnarskega področja občine, se neredko dogodi, da nekateri odborniki ne sodelujejo, (deloma tudi za-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Božidar Jakac: NOVO MESTO

Prizadevnost in zavest

sta res predvsem važni, potrebna pa je tudi zakonita osnova o samoprispvku

Nešteto krat smo že slišali na raznih sejah in sestankih, da je nemogoče uspešno izpeljati sklep o krajevem samoprispvku za to ali ono komunalno delo. Zakon o ljudskih odborih sicer pravi, da je tak sklep obvezen za vse, če ga sprejme večina volilcev na zboru, marsikje pa trdijo, da ukrepovi proti neizpolnjevanju teh obvez, čeprav jih je večina sprejela, ni mogoče

izvajati, če se prizadeži pravi, ker manjka za to temeljni zakon. Tudi je praktično skoraj nemogoče dobiti na zbor volilcev nad polovico volilcev ene volilne enote. Za občinski samoprispvek je pa treba dobiti pristanek večine volilcev vse občine.

Okoli tega problema se vte razprave na vseh občinskih. Marsikje ne popravišjo važnih potov samo zato, ker

nekaj ljudi noče delati, čeprav je večina za to, kajti večina ne more prisiliti manjšine — večkrat celo samo posameznike — na določeno prispevek v delu ali vojnju. Tako tudi tisti, ki so pripravljene delati, ne delajo, češ kaj bom delal za druge, oni se mi bodo pa smejali!

Za nekatera področja oziroma vasi to uprašanje ni problem. Znani so primeri v Beli krajini, ko so posamezne vasi ali več vasi skupaj sprejele sklepe o krajevem samoprispvku — na primer za gradnjo vodovoda in podobno, katere je potrdil občinski ljudski odbor, in stvar je bila urejena brez večjih težav. Toda v vseh takih primerih smo lahko ugotovili dve važni, lahko rečemo odločilni okoliščini: prizadevnost odbornikov take volilne enote in zavest večine ljudi, da morajo za lastni napredek tudi sami kaj prispevati. Tam, kjer tega ni, je tudi težko dobiti dovolj volilcev na zbor in sprejeti sklep, obvezen brez represalij, čeprav je tak sklep v korist vse volilne enote in nje-nega gospodarstva.

Odborniki, ki so na raznih sejah že večkrat načelnjali to uprašanje in utemeljevali potrebo po zakonu, ki bi pravnovoljavo urejeval uprašanje samoprispvku za določena komunalna dela trdijo, da so taki zakoni obstajali v stari Jugoslaviji. Pri tem večkrat navajajo, da če je na primer možno izdati zakone, ki za kmete niso ravno prijatelji, kot je zakon o taksah, o prometnem davku na žagan les za domačo potrebo in druge, ki pa so seveda za splošno gospodarstvo potrebni, zakaj ne bi izdali tudi zakon, ki bi pravno urejal te stvari.

Vsekakor bi bilo treba to uprašanje nekako urediti, ker tako, kot je sedaj v nekaterih vaseh, kjer manjka prej navedenih pogojev — na žalost je takih volilnih enot veliko — se uprašanja popravila vaških potov in drugih komunalnih naprav samo obravnava, rešuje pa ne. Znano je, da je težko dobiti na zbor volilcev nad 50 odstotkov vseh volilnih upravičencev. Nekateri menijo, da bi zadostovalo spremiti člen o zboru volilcev v zakonu o ljudskih odborih v toliko, da je sklep obvezen za vse, če ga sprejme določena večina gospodarjev in ne vseh volilnih upravičencev. Nekakšno rešitev bi bilo treba najti in sicer tako, da s tem ne bi bile kršene pravice družbenega upravljanja, zaščitene pa bi bile koristi večine ali družbe sploh. To je naloga pravnika. Vsi, ki želijo napredek in so pripravljene pri tem sodelovati, in takih je večina, bi ureditev tega uprašanja s pravne strani samo podprali. Vedno je bilo tako, da so koristniki razne komunalne naprave tudi vzdrževali s svojim delom ali z obveznim prispevkom v drug obliki.

Jutri žalne slovesnosti na Rogu

Jutri opoldne bodo v Starom logu, Jelendolu in Zgoranjem Hrastniku na Rogu ob 12. uri žalne komemoracije na novo urejenih partizanskih grobiščih. Iz Novega mesta, Sirače in Dol Toplice bodo vozili na Rog avtobusi in kombi-ji za svoje padlih tovaršev in za ostale, ki želijo obiskati grobišča in spomenike. Okr. odbor Zveze borcev Novo mesto svetuje vsem, ki bodo jutri obiskali Rog, da upoštevajo naslednja navodila:

kdor bo prišel na Dolenjsko z avtobusom iz ljubljanske smeri, naj izstopi v Dol. Top-

pličah, kjer bodo čakala prevozna sredstva. Kdor se bo pripeljal z vlakom, naj prestopi v Novem mestu na stranski vlak; s postaje Straža bo zagotovljen prevoz na Rog. Za ostale udeležence slovesnosti bodo vozili kamioni in avtobusi ob pol 10. uri dopoldne z novomeškega Glavnega trga. Tu naj se zberejo pred pol 10. uro vsi pevi in godbeniki. Na Rogu bodo vodili skupine h grobiščem v Starom logu, Jelendolu in Zg. Hrastniku vodili. Po slavnostnem delu si bodo udeleženci komemoracij lahko ogledali tudi bližnje partizanske bolnišnice.

K OBČINSKEMU PRAZNIKU NOVEGA MESTA — 29. oktobru

restitajo vsem občanom.

Občinski ljudski odbor Novo mesto

Občinski odbor SZDL

Občinski komite ZKS

Občinski odbor ZB in UROJ

Občinski sindikalni svet

Ob dnevu Združenih narodov

Štirindvajseti oktober praznujemo vsako leto po vsem svetu kot dan Združenih narodov. Jugoslavija je ves čas od ustanovitve dalje odločen zagovornik načel Ustanovne listine Združenih narodov in mednarodnih odnosov in reševanja vseh vprašanj na osnovi te načela. Jugoslavija prav tako aktivno sodeluje v vseh mednarodnih organizacijah, ustanovljenih na načelih in ciljih OZN. Od teh mednarodnih organizacij naj omenimo predvsem organizacijo za prehrano in kmetijstvo FAO, zlasti pa mednarodno organizacijo za zdravstvo UNICEF, v katero fond plačuje naša država znatna sredstva, dobiva pa tudi dokajšnjo pomoč.

Naj navedemo ob tej priložnosti samo pomoč v hrani in opremi, ki jo je naš okraj dobil v šolskem letu 1955—56: surovega masla 40.231 kg; margarine 38.856 kg in mleka v urahu 41.901 kg. To hrano je dobilo 93 mlečnih kuhinj in šolskih kuhinj, otroški vrtil, bolnišnice in v Novem mestu, dijaški internatni, mladina na taborjenju in drugi. Marsikateri otrok je od te pomoči dobil namazan kruh za malico ali skodelico toplega mleka med poukom.

Novomeški okraj je prejel od te mednarodne organizacije tudi številne opreme za otroške dispanzerje. Tako opremo imajo otroški dispanzerji v Metliki, Novem mestu, Cernobilju, Zumberku, Trebnju in Semiču, pričakujejo pa še opremo za Kostanjevico, Sentjerne in Vinico. Dobili smo tudi 110.000 kapsul vitaminske AB, kolo, dia-projektor in vzorno mlečno kuhinjo. Vse te predmete je kupil UNICEF v raznih državah sveta.

Po vseh šolah in večjih krajih so postavlili dan Združenih narodov s predavanji in kulturnimi sporedi. Naši delovni ljudje kot naše državno vodstvo trdno verujejo, da je mogoče v okviru Združenih narodov rešiti vsa svetovna vprašanja, preprečiti vojne spopade in ustvariti blaginjo za vse ljudi na svetu, ne glede na njihovo barvo polti, svetovni politični nazor ali stopnjo razvoja, ki so ga dosegli, vse to pa na podlagi enakopravnih odnosov in mednarodne pomoči zaostalam delam.

tudi v več organih in da zaradi tega številke o izvoljenih niso popolnoma točne. Ne glede na to ti podatki govornijo, da v organih družbenega upravljanja dejansko sodeluje in sodelota na raznih področjih našega družbenega življenja veliko število delovnih ljudi. Nedvomno so ti organi postali množična šola delovnih ljudi, ki se usposobljajo

Krajevni praznik na Bučki

V spomin na prvi napad partizanov na okupatorsko postojanko na Bučki v jeseni 1941, bodo krajevne organizacije ZB, SZDL v sodelovanju s kmetijsko zadruzo in društvi tudi letos 1. novembra počastile krajevni praznik Bučke. Zjutraj bo slavnostna seja krajevnega odbora, nato pa bodo položili pred plošče na zadružnem domu in na grob partizana Saška vence. Pred domom bo slavnostno zborovanje in otvoritev živinorejske razstave. V nedeljo 4. novembra bo na Bučki večja gasilska vaja in ljudsko ranjanje.

Tudi Semič praznuje

V spomin na tragično smrt prvih belokranjskih borcev na Gor. Lazah praznujejo v Semiču vsako leto 28. oktobra občinski praznik. Zato bodo v soboto zvečer po vseh krajih, kjer so šole-semiške občine, zagoreli kresovi, ob 19. uri pa bodo domači igralci uprizorili igro »Bolniška postelja«. V nedeljo dopoldne bo ob 9. uri proslava, ki jo pripravljajo šolska mladina, društva, Partizan, dekleta iz Telekomunikacij in tamburaši. Odbojkarji bodo imeli več prijateljskih srečanj, v nedeljo popoldne pa bo zabava z godbo.

VREME
ZA ČAS OD 28. DO 4. 11.
Nestalno s pogostimi padavinami. Razjasnitve ne bodo daljše kot 2 dni. Močne ohlavitve s snegom do nižin so možne že proti koncu tega tedna, bolj verjetne pa so proti koncu prihodnjega tedna (okoli 3. novembra).
(Napoved priredil V. M.)

Ob občinskem prazniku 28. oktobra 1956 čestitamo vsem občanom in delovnim ljudem občine

SEMIČ:

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR • OBČINSKI KOMITE ZKS • OBČINSKI ODBOR SZDL • OBČINSKI ODBOR ZB NOV • OBČINSKI KOMITE LMS • OBČINSKI ODBOR REZERVNIH OFICIRJEV • OBČINSKI SINDIKALNI SVET • OBČINSKA GASILSKA ZVEZA

Premalo razpravljanja s člani sindikatov

Razen v občini Straža in Metlika so bili končani razširjeni plenumi občinskih sindikalnih svetov v vseh občinah že prejšnji teden. Plenimi, katerim so prisostvovali tudi predsedniki in tajniki — vsaj vabljeno so bili povsod —, so dali pregled dela sindikalnih organizacij, hkrati pa tudi smernice za bodoče delo in se posebej za volitve v organe sindikata, od upravnih odborov podružnic do Okrajnega sindikalnega sveta.

Na vseh plenimih so razpravljali o izpolnjevanju družbenega plana po panogah in posameznih podjetjih. Pri tem se je pokazalo, da sindikati v več primerih ne poznajo niti problematike svojega podjetja, kaj še, da bi govorili splošna družbeno in gospodarska vprašanja. Brez tega poznavanja pa ni zavestnega prizadevanja za izpolnjevanje družbenih nalog. Krivda je v tem, ker mnoge sindikalne podružnice še sedaj ne najdejo prave vsebine dela, ko imamo delavska samoupravljanja. Tudi vodstva podjetij po navadi menijo, da je dovolj, če določene probleme podjetja obravnavajo na delavskem svetu, ne pa tudi z vsemi člani kolektiva na sindikalnem sestanku. Tudi predstavniki občinskega ljudskega odbora in okrajnega zbora proizvajalcev niso doslej čutili dovolj potrebe, da bi šli med člane sindikata in z njimi obravnavali skupno problematiko. Če nekaj razprav v nekaterih kolektivih na sindikalnih sestankih o težavah in izpolnjevanju družbenih nalog je pokazalo, da je vsako lomljenje palic nad zavestjo naših delovnih ljudi v kolektivih odveč in zgredeno. Takojšnja pripravljenost posameznih kolektivov, da s skupnimi napori skušajo do konca leta izravnati zaostanke iz prve polovice leta, je najboljši dokaz za to. Imamo primere (v rudniku Kanjarca, tekstilni tovarni NOVOTEKS, podjetju NOVOLES in drugod), kjer si delavec z nedeljskim in nočnim delom prizadevajo, da izpolnijo svoje obveze po planu.

SPORED PRIREDITEV OD 27. DO 29. OKTOBRA ZA OBČINSKI PRAZNIK NOVEGA MESTA

Sobota, 27. oktobra: ob 15. uri lahkoatletski miting na Loki (TVD Partizan), tajna krožna vožnja motoristov (AMD Novo mesto); ob 18. uri: namiznoteniški brzoturnir za pravka Novega mesta; ob 20. uri: gledališka predstava v DLP: Petrovič, »Plaha« (PD Dušan Jereb).

Nedelja, 28. oktobra: ob 9. uri kegljaško ekipno prvenstvo Dolenjske (pri Vrhovniku); ob 10. uri: šahovski dvojni Novo mesto — Radovliča (Sahovsko društvo); krsť čolnov in revija čolnov na Krki (VK »Krka«); strelsko ekipno tekmovanje družin, vključenih v strelskem odboru Novo mesto (stare strelšče ob Krki pod sodiščem); tekme v odbojki — moške in ženske ekipe TVD Partizan Novo mesto — Olimpija Ljubljana; ob 11. uri: promenadni koncert godbe JLA na Glavnem trgu; ob 15. uri: nogometna tekma SK Elan — JLA Novo mesto; ob 18. uri: kresovi v okolici mesta, ognjemet (ZB Novo mesto); ob 20. uri: slavnostna akademija v dvoran DLP; sodelujejo pevske zbori PD Dušan Jereb, Svoboda Bršljin, PD Janez Trdina iz Smihela in orkester PD Dušan Jereb.

Ponedeljek, 29. okt.: ob 6. uri bučnica mestne godbe; ob 9. uri: slavnostna seja ObLO; ob 15. uri: strelske tekme posameznikov (članov in nečlanov društev — stare strelšče ob Krki); ob 20. uri: otvoritvena kino predstava v obnovljeni kino dvoran DLP.

Študijska knjižnica Mirana Jarca bo pripravila v dneh praznovanja razstavo »Novomeščani v literaturi«, Dolenjski muzej pa bo stalno na razpolago obiskovalcem.

SPREJETA PRAVILA ZA ZAVESTNO UPRAVLJANJE

Na plenimih občinskih sindikalnih svetov so sprejeli pravila za zavestno upravljanje, ki jih bodo uporabljali v delovnih kolektivih. Pravila opozarjajo na potrebo, da vsi delavci poznajo delo svojih podjetij in da se aktivno vključijo v reševanje družbenih problemov. Pravila opozarjajo tudi na potrebo, da delavci poznajo delo svojih podjetij in da se aktivno vključijo v reševanje družbenih problemov. Pravila opozarjajo tudi na potrebo, da delavci poznajo delo svojih podjetij in da se aktivno vključijo v reševanje družbenih problemov.

RAZPRAVA NA PLENIMIH

Razprava na plenimih je tudi pokazala, da je bilo kulturno izobraževalno delo podružnic prebiko, navzlic sklepom na zadnjih občinskih zborih. V tem pogledu so se sindikalne podružnice premalo povezele s kulturnoprosvetnimi delavci, ki bi jim pri takem delu veliko pomagali. Sprejeti so bili sklepi, da bodo v prihodnjih mesecih pripravili seminarje za člane sindikata in delavce. V občini Mirna je negativno vplivala na delo sindikalnega podružnice kadrovska sprememba v upravnem odboru Občinskega sindikalnega sveta. V občini Zumberk pa je občinski sindikalni svet premalo delal s podružnicami.

VELIKO NA PLENIMIH

Veliko so na plenimih razpravljali o pripravah na volitve in poudarili, da morajo biti poročila izbrana in delo podružnice prikazano tako, kot je bilo. Na predvolilnih zborovanjih v vseh podružnicah, po sklepu in napolni plenimov, obravnavajo tudi problematiko izpolnjevanja plana in drugo. Sklep okrajnega sindikalnega sveta je, da naj bodo volitve v sindikalnih podružnicah končane najpozneje do 15. novembra. V državnih upravi so sindikalne podružnice že končale volitve, ker se njihov sindikat pripravlja na kongres. Na splošno so občinski plenimi dali tale zaključek: Več političnega dela v organizaciji, več razpravljanja s člani sindikata o vseh problemih, zlasti o problemih podjetja; izboljšati je treba sistem sindikalnega dela in dati sindikatu vlogo, ki mu v današnji razvojni dobi pripada.

Leto dni nove občine

(Frenos s l. strani) -izobraževalno delo z vsemi člani organov družbenega upravljanja v okviru političnih in družbenih organizacij.

za občne zборе društev in študijski programi za leto 1956-57. Izpeljal je organizacijo občinskega praznika, dalje pregled nad knjižnicami in kvaliteto knjig.

BREZ VOLIVCEV, NJIHOVIM PREDLOGOV IN POMOČI NE MORE BITI DOBREGA DELA

Važno vprašanje je, kako se volivci seznanjajo z delom in s sklepi ljudskega odbora, svetov, raznih komisij itd. Nikakor ne moremo pričakovati, da bodo uspešno rešeni razni problemi, o katerih je ljudski odbor s svojimi sicer razpravljali, niso pa z njimi seznanjeni volivci in tako neposredno vključeni v upravljanje. Vsekakor so zaradi tega najboljši zbori volivcev tam, kjer lahko odborniki in člani svetov pojasnijo ljudem vse sklepe ljudskega odbora in sva tako aktivizirajo za določene naloge z vseh področij družbene dejavnosti. Ugotoviti moramo, da so prav zbori volivcev v nekaterih krajih slabo obiskani, čemur je deloma vzrok neznanje, čemur je deloma vzrok nezanimanje volivcev, deloma pa tudi premalo skrbno pripravljen dnevni red, tak ki bi bil za volivce zanimiv. Redki so primeri, da bi odborniki ljudskega odbora pripravili sklicanje zbora volivcev in predlagali za dnevni

red obravnavanje problemov po želji volivcev, čeprav je iz vprašanj odbornikov na sejah ObLO razvidno, da bi morali obravnavati vsa vprašanja, ki ljudi zanimajo (davčne zadeve, popravila potov, gradnja vodnjakov in napajališč, problemi solstva itd.). Ponekod se čuti, da bodo opravili važno vlogo pri povezovanju odbornikov in ljudskih odborov z volivci in pri obravnavanju komunalnih, zdravstvenih, skrbstvenih in drugih vprašanj, krajevni odborniki.

Volivci, ki berejo Dolenjski list, so s sklepi ljudskega odbora seznanjeni. Več bodo morali o svojem delu in predlogih objavljati v Dolenjskem listu svetov ljudskega odbora. Skoda je, da ostane veliko dobrih predlogov za napredek na vseh področjih družbene dejavnosti v ozkem krogu svetov samih, oziroma na sejah ObLO.

V SVETIH JE PREMALO DELAVCEV IN ŽENA

Brez dvoma so sveti z delom dokazali, da je bila pravilna linija ustanovitve številnejših svetov z ozirom na razne družbene dejavnosti. Če bi se na primer problematika kmetijskih, stanovanjskih, kmetijskih zadev, industrije in oostri, gostinstva in turizma, dela in delovnih razmerij obravnavala le v svetu za gospodarstvo, kot je bilo prvotno mišljenje, ne bi mogli čim boljše rezultate v delu svetov, kot smo jih navedli. Podobno je pri ostalih svetih, kjer se je pred reševanja problema ostalih družbenih področij.

Pomanjkljivost, ki se kaže glede sestave svetov je v tem, da so v njih slabo zastopani delavci in žene (9). Nadalje predlagajo nekateri sveti, da se poveča število članov sveta s podočelja. Sedaj je 71 članov in mesta in 33 iz podočelja. Pri sestavi svetov je bila predvsem upoštevana kvaliteta članov in je bila glede tega izbira v mestu lažja.

Naročajte in berite DOLENJSKI LIST!

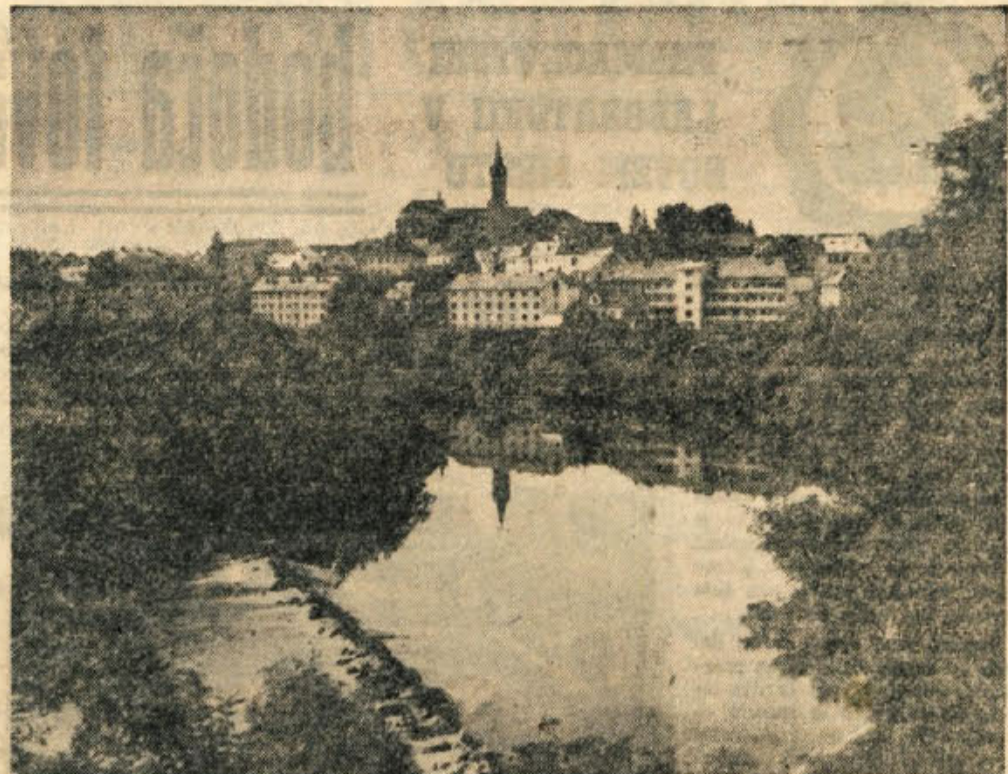
alne podpore in higienske ureditev vodnjakov in drugih naprav, 3. Razno.

Krajevni odbor v Stopičah je na svoji tretji seji obravnaval vprašanje socialnega skrbstva, varstva matere in otroka, zdravstva, popravil cest in potov, vaškega studenca, najemnine za zemljo splošnega ljudskega premoženja, dodelitev zemljišč šoli za telovadbo in končno vprašanje bližnjega zbora volivcev.

Iz ostalih zapisnikov sej lahko ugotovimo, da večina krajevnih odborov resno dela. Dolžnost svetov in upravnega aparata občinskega ljudskega odbora pa je, da na svojih sejah skrbneje obravnavajo navedeno problematiko in krajevnim odborom v okviru finančnih možnosti, posebno tam, kjer je po buda in volja volivcev do dela velika, pomagajo reševati probleme, ki jih sami ne morejo.

Manjša finančna sredstva, ki jih bo potrebno zagotoviti v proračunu občine delovnim krajevnim odborom za izvajanje manjših komunalnih del in nujno administracijo, bodo brez dvoma še bolj okrepile njihovo delo. Politične in družbene organizacije pa naj pomagajo krajevnim odborom najti še boljše vsebine dela.

V občini je organiziranih 21 krajevnih odborov s 5-9 člani, pokriva je pač teritorialna razsežnost področij. Od 115 članov je 10 delavcev, 5 namoščenec, 93 kmetov in 7 občanov. Tudi v sestavi krajevnih odborov je nepačno, da je v njihovo delo vključenih premalo delavcev in žena.

NOVO MESTO (Foto Roznik, Pieterje — fotografija, ki je prejela na prvi razstavi dolenskih fotoamaterev 4. nagrado)

USPEHI SO NAJVIDNEJŠI V DELAVSKEM SAMOUPRAVLJANJU

Lahko trdimo, da so bili na področju družbenega upravljanja doseženi najboljše uspehi pri delavskem samoupravljanju, kar je razumljivo, saj ima delavski samoupravljanje najdaljšo tradicijo in izkušnje. Čutili je, da se delavski sveti in upravni odbori bolj trdijo obravnavati gospodarsko politiko svojih podjetij in to na podlagi strokovnih analiz o stanju in možnosti podjetij. Obravnavajo se problemi, ki so osnovnega pomena za podjetje: proizvodni plan, izkoriščanje proizvodnega parka, rekonstrukcije, tržišče, tarifni pravilniki, norme, delovna disciplina itd. Za izboljšanje dela delavskih svetov in upravnih odborov in hkrati za vključevanje novih kadrov v upravljanje so nekatera podjetja ustanovila stalne in začasne komisije za reševanje raznih problemov (kadrovske vprašanja, tarifni pravilniki itd.). Tako se krepi zanimanje delovnega kolektiva za upravljanje podjetja in povezanost organa delavskega upravljanja s člani delovnega kolektiva. Premalo pa podjetja še skrbi za strokovno vzgojo delavcev, od katerih je predvsem odvisna storilnost dela. S tem v zvezi moramo omeniti delo SZDL, ki je priredila seminarje o aktualnih gospodarskih problemih. Seminarji se bodo nadaljevali tudi čez zimo.

TO SE NE SME VEČ PONOVITI!

Kljub navedenim uspehom pa nam rezultati o politični izvršitvi družbenega plana kažejo, da podjetja ne glede na objektivne težave (pozno sprejetje družbenih planov, izpad električne energije itd.) niso posledno izpolnjevala nalog, predvsem glede storilnosti polnega izkoriščanja kapacitet in naprav v podjetjih, realne zaposelnosti delovne sile itd. Premajhna je bila skrb za ustvaritev družbenih sredstev, ki izvirajo iz dobička. Planirana družbena ustvarstva se znižujejo ali na račun lagodnejšega poslovanja, ali na račun zmanjšanja proizvodnje ob nižji storilnosti kot je bila v istem obdobju lani. Povod za zmanjšano proizvodnjo na splošno nikakor niso prevelike zaloge in tržišče, ker so zaloge niže skoro pri vseh podjetjih, kot v istem obdobju lanskega leta. Glede na spreminjeno stanje na tržišču ob precej močnejši konkurenci v nekaterih panogah industrijske proizvodnje, je v nekaterih podjetjih pomanjkljiva komercialna služba. Časi, ko se je lahko prodajalo vse, tudi nekvalitetno blago, in je kupec sam iskal blago, so za nami.

POTREBN BI BIL TUDI OBČINSKI ZBOR PROIZVAJALCEV

V nekaj mesecih, ki so se pred nami, lahko mnogo popravimo. Naša podjetja se morajo zavedati, da so členi jugoslovanskega gospodarskega sistema in zato vsak njihov samovoljni korak zavira hitrejšo stabilizacijo tržišča. Nezpolnitev planjskih nalog ima posledice v prihodnjem letu. Osnovna načela pri sestavi družbenih planov za l. 1957 so v maksimalnem izkoriščanju kapacitet, jekajni možnosti za povečanje izvoza, zmožnosti produktivnosti in varčevanju s proračunskimi sredstvi. V sklopu problemov delavskega samoupravljanja je velikega pomena vprašanje odnosov delavskih svetov do občinskih ljudskih odborov in obratno. Brez dvoma so ena izmed dobrih oblik povezanosti občine z organi družbenega upravljanja v gospodarskih organizacijah svetov občinskega ljudskega odbora.

Čim bolj se bo razvijalo delo občinskih svetov in organov družbenega upravljanja v gospodarstvu, tem bolj bodo obojestranski uspehi pri delu. Kot smo videli, sveti še obravnavajo široko problematiko gospodarskih organizacij in tako pomagajo krečiti delavske svete brez katerih, kar iz konkretnih akcij vemo, ni mogoče uspešno voditi gospodarskih, komunalnih in drugih poslov. Treba bi pa bilo ustanoviti zbor proizvajalcev, ki naj bi z zastopniki delavskih svetov obravnaval važne probleme podjetij in komunne in pripravil priporočila za delo delavskih svetov, zadrževanju ljudskega odbora. Tudi ustanovitve omenjenih upravnih odborov pri občini (planski sektor, finančna inspekcija) bi izboljšala sodelovanje občine z gospodarskimi organizacijami.

POTROŠNIŠKIM SVETOM VEČ POMOČI!

Letos je SZDL izvedla volitve v svete potrošnikov pri 14 trgovskih podjetjih, v Mlekarni in v podjetju Mesarija, čeprav predpisi še niso dovolj obdelali njihove vloge in vsebine dela in se ti sveti še ne znajdejo, vendar lahko ugotovimo, da so nekateri ustanovljeni sveti v glavnem dali dobre rezultate. Tako imajo nekateri redne pregledne (Specerija, Potrošnik, Sadje-zeleznjava), katerih rezultati so predlogi za izboljšanje poslovanja, kot na primer popravilo inventarja, pleskanje lokalov, vsežarna pažnja pri kvaliteti živil, ustanovitve non-stop poslovalnic. Nekateri člani prisostvujejo inventuram itd. Uprave podjetij z razumevanjem sprejemajo predloge za izboljšanje poslovanja in jih v okviru finančnih možnosti tudi izvršijo. Pri podjetju Mesarija se svet potrošnikov še ni sestel. Delavski svet tega podjetja je poslal pisemna vabila, kateremu so se odzvali le 4 člani. Na drugo vabilo za sestanek, na katerem so obravnavali vprašanje cen mesa in nekaterim izdelkom, sta se odzvala le dva člana. Isti primer je pri podjetju Sadje in zelenjava. Da se izboljša delo svetov potrošnikov pri navedenih dveh podjetjih, je pristojni organ ObLO v sporazumu z upravo podjetij sklical sestanek teh dveh svetov. V primeru, da delo teh svetov ne bo uspešno, bi bilo prav, da organ, ki je svete izvolil, nedelavne člane odpokliče in izvoli na njihovo mesto delavne ljudi.

Omeniti je treba, da se predsedniki svetov udeležujejo tudi sej delavskih svetov podjetij, na katerih obravnavajo širše probleme. Nadaljnja krepitev teh svetov je nujna. Njihovo uspešno delo bo lahko precej doprineslo k vskladitvi dela teh podjetij s koristimi potrošnikov. Več bi lahko govorili še o vlogi, delu in problemih šolskih odborov, hišnih svetov, o organih upravljanja v kulturnih ustanovah, zadrugah, družbenih organov na področju socialne politike in zdravstva, vendar tega današnji članek oz. prostor ne dopušča.

KAKO SE RAZVIJAJO OBČINSKI SVETI

Povezanost občine z organi družbenega upravljanja v gospodarstvu, zdravstvu, socialnem skrbstvu, prosveti itd., se veča z razvijanjem in krepitvijo občinskih svetov. Na splošno lahko ugotovimo, da je sestav svetov boljši kot v ljudskem odboru. Skoro vsi sveti so iz začete obratovanja operativnih poslov, ki jih je postavljala administracija. Če prešli na obravnavanje važnih in kompleksnih problemov s področja vse družbene dejavnosti.

Večina krajevnih odborov resno dela

Da bi se glede na razsežnost občine lahko v svetih uspešno reševala raznovrstna problematika vse občine, morajo sveti vzpostaviti tesnejše delovne stike s krajevnimi odbori. Člani svetov naj obiskujejo seje krajevnih odborov, dajejo pismeno

vzgoje socialno ogrožene mladine, 6. Mlečne kuhinje v Šolah, 7. Fluorografiranje, 8. Komunalna dejavnost, 9. Vključevanje delovne sile v delo, 10. Razno. Iz zapisnika seje lahko ugotovimo, da je nekateri vprašanja rešili krajevni odbor sam, nekatera vprašanja pa predložil v reševanje ObLO.

Dnevni red 3. seje krajevnega odbora Smolenja vas je bil takole: 1. Obvezno skropljenje krom, prišče in odstranjevanje osat, 2. Imenovanje komisije za pregled poti na Potovrhu, 3. Razno. Na četrtkovni seji istega odbora pa so obravnavali: 1. Pregled izvršenih komunalnih del in predlog za izvedbo komunalnih del do konca tokoželega leta, 2. Soci-

20 novih stanovanj je v blokhi dvojevkah ob prejšnjem nogometnem stadionu v Kandilji.

eti je ustvaril pregled nad šolanji, glede materialnih in personalnih zadev, nastavljen je katester šol, imenovane so bile komisije za stipendije, za predvojsko vzgojo, za gradnjo šol in druge za izvršitev konkretnih nalog, analiziral je delo šolskih odborov, izvedel nekatere spremembe v sestavi teh odborov in izboljšal njihovo vsebinsko delo. Na predlog sveta so bila izvršena popravila šol v vrednoti 2.500.000 din (Brunce, Karteljevo, Podgrad, Mali Slatnik, Smarjeta, Bircna vas itd.). Svet je tudi organiziral in izvedel kmetijsko gospodarski tečaj za učitelje in kmeti konferenco z upravitelji osnovnih šol, končane so priprave za ureditev šolskih svetov itd.

tulejo s predsedniki krajevnih odborov. Dosedanje delo krajevnih odborov, ki je razvidno iz njihovih pismenih odgovorov na razna vprašanja posameznih svetov in iz zapisnikov sej, kaže, da so se nekateri krajevni odbori uspešno lotili nalog, ki so jim določene s statutom. Posemne pa že čutijo potrebo, da rešujejo tudi druge naloge s področja gospodarstva, kmetijstva, socialne politike, zdravstva, solstva itd.

Ogledimo si dnevni red 2. seje krajevnega odbora v Kamencah: 1. Vprašanje socialnih popravnicev, 2. Otroški dodatki in njih uporaba, 3. Zdravljenje alkoholikov, 4. Solanje otrok padlih partizanov, 5. Vprašanje

STROKOVNA USPOSOBLJENOST OBČINSKIH ORGANOV IN ADMINISTRACIJE JE ŠE ŠIBKA

Hitrejše reševanje nalog ObLO in svetov deloma ovira nezadostna strokovna usposobljenost upravnih organov in administracije. Kvalitetnejše poslovanje občine bo mogoče dvigniti z upravo, ki bo bolj samostojna, strokovna na višini ter politično razvita tako, da bo v okviru zakonitosti sposobna življenjsko, a dosledno uveljavljati zakonitost. V ta namen študij

pendija občina kader na pravni fakulteti, na srednji gradbeni in ekonomski šoli, na administrativni in vzgojiteljski šoli itd. Kljub tem pomanjkljivostim pa smo približali upravo volivcem, okrepila se je zakonitost in nadzor nad poslovanjem.

Številne naloge občine pri razvijanju družbenega upravljanja nakazujejo potrebo organiziranja novih upravnih organov v sklopu ObLO. Težko si je na primer predstavljati uspešno pomoč in nadzor v gospodarskih organizacijah v razvitejših občinah brez solidnega planskega sektorja, ki bi v sodelovanju z okrajnim zavodom za plan pripravil proizvodne plane podjetij, spremljal realizacijo postavljenih planov in v zvezi s tem delom spoznaval problematiko podjetij. Ker ni organiziran ta sektor dela, kakor tudi ne finančna inspekcija, je ObLO in posameznim svetom otežkočena uspešna pomoč in nadzor nad gospodarskimi organizacijami. Podobno je s prosvetno inspekcijo. ObLO namreča prosvetni kader, imenuje upravitelje šol itd., referent za solstvo ureja s pomočjo šolskih odborov materialne zadeve šol, ne more pa nadzorovati vsebinsko pouka.

Z organiziranjem omenjenih organov, ki morajo biti na strokovni višini, bi ObLO problematiko teh področij lahko še bolj kompleksno in uspešneje reševal, okrepila bi se vloga in delo občine pri družbenem upravljanju, kar je tudi namen komunalnega sistema.

K prazniku novomeske občine — 29. oktobra — čestita kolektiv hotela METROPOL v Novem mestu vsem cenjenim strankam ter ostalim in se priporoča!

Svet za gospodarstvo je za iskanje in razvijanje lastnih, novih gospodarskih virov analiziral možnosti ustanovitve novih podjetij in predlagal ljudskemu odboru ustanovitev konfeksijskega podjetja, razširitev dejavnosti v Keramiki, Industriji obutve, Industriji perila itd. Reševal je perečo problematiko gradbenih podjetij, vodil akcijo za ustanovitev potrošniških svetov, pregledoval po svojih članih izvajanje družbenega plana v podjetjih itd.

Stanovanjski svet je razpravljal o urbanističnem načrtu Novega mesta, izdelal je pravila o stanovanjskih zadrugah in dal predloge o postopku pri razdeljevanju stanovanj, o prodaji stanovanjskih hiš splošnega ljudskega premoženja, o kategorizaciji stanovanj in o stanovanjski tarifi, sprejel je pravila o zidanju stanovanjskih hiš in dal predlog ObLO za gradnjo stanovanjskih hiš ObLO.

Svet za varstvo družine je obravnaval in reševal vprašanja pravilne vzgoje in zaštite otrok pred škodljivimi vplivi in s tem v zvezi odvzel nekaj otrok starim in uredil, sporazumno s starši, da so jih sprejeli v domovne. Presekal je socialno ogroženim otrokom podporo, obravnaval je vpraša-

Tu bo tekla avtocesta! Povsem hitro nad otoškim gradom pa bo sestop h Krki. Tujski promet bo z obnovljenim gradom na Otočcu pridobil eno najvažnejših in najprivlačnejših postojank na Dolenjskem. Prejšnji teden so si strokovnjaki iz Ljubljane in tovaršiš občinskega ljudskega odbora ogledali, kje bo mogoče priti z avtocesto na Otočce. Zveza bo, kakor vse kaže, prav ugodna. Poleg glavnega priključka pri Bajnofo pot Trško goro homo Dolenjci lahko priti na avtocesto tudi pri Otočcu.

KOLEKTIV KMETIJSKO GOZDARSKEGA POSESTVA V NOVEM MESTU

ČESTITA K OBČINSKEMU PRAZNIKU VSEM PREBIVALCEM NOVOMESKE OBČINE, KAKOR TUDI VSEM KOLEKTIVOM SVOJIH KMETIJSKIH IN GOZDARSKIH OBRATOV!

Zadruga mlekarne obratuje

Po svečanosti na grmski kmetijski šoli, v nedeljo 21. oktobra, so se udeleženci sbrali še pred poslojem Zadruge mlekarne. Po nagovoru podpredsednika OZZ Toneta Pirea in direktorja mlekarne Jožeta Cvetkoviča, ki je obrazložil nastanek in pomen tega velikega obrata, je na željo udeležencev delavskega sveta Franca Glavana odli mlekarne predsednik OLO Frano Trković.

Kaj vse nas še čaka

Ena od osnovnih nalog ljudskega odbora je nenehno delo za nadaljnje razvijanje sistema družbenega upravljanja na področju gospodarstva, kakor tudi na področju kulture, prosvete, zdravstva, socialnega varovanja itd. Za zgraditev socialističnih odnosov na vasi moramo še nadalje razvijati razne oblike združništva in krepiti krajevno samoupravo. Uspešno razvijanje in delo vseh navedenih organov bo največ doprineslo h graditvi celotnega družbenega napredka.

V zvezi z gospodarskimi vprašanji se bo moral ljudski odbor ostro boriti za varčevanje in prudenno gospodarjenje. Se v večji meri bo treba iskati in razvijati lastne, nove gospodarske virov, ki v naši občini še niso vsi izkoriščeni (ustanavljanje novih obrtnih podjetij, rekonstrukcija obstoječih podjetij, turizem itd.). Ljudski odbor bo moral najti ustreznejše oblike pomoči kmetijskim zadrugam, da si povečajo osnovna sredstva. Kmetijsko gospodarstvo šole morajo zjeti področje vse občine. V zvezi s komunalnimi problemi bo moral ljudski odbor reševati vrsto važnih problemov mesta in vasi: zgraditev centralnih skladišč, sodobne tržnice, rekonstrukcijo Sukletove ceste in drugih cest ter potov v mestu in na vasi. Nadaljevat bo moral z elektrifikacijo v krajih, kjer bo pobuda in pomoč prebivalstva največja. Ni še dokončno rešeno vprašanje novega vodovoda, pa tudi številne vasi še niso preskrbljene z vodo in napajališč. S sredstvi stanovanjskega sklada se bo nadaljevala gradnja stanovanj, pri čemer podjetja in ustanove ne bodo smele stati ob strani. Individualnim graditeljem bo ljudski odbor pripravil graditvi po sistemu vrstnih hiš, čigar prednost je varčevanje z zmanjšanjem in pocenitev izgradnje komunalnih naprav (voda, elektrika, kanalizacija itd.). Nadaljevati bomo morali z notranjo in zunanjo ureditvijo šol, urediti šolske vrtove z manjšimi drevnecem za praktično delo z učenci. Čez zimo bo treba organizirati kmetijsko-gospodarski tečaj za učitelje. S pomočjo SZDL bodo priprajeni številni seminarji in predavanja za ideološko-politični dvig delavcev, namestencev in kmetijske prebivalstva.

Ljudski odbor bo moral kot kolektivni organ prizadevno delovati, če bo hotel uresničiti vse te naloge, kakor tudi številne druge, ki so pred nami. Pri tem pričakuje iskrenega sodelovanja in pomoči vseh svojih občanov.

Ko se pred letošnjim občinskim praznikom, 29. oktobrom, oziroma na prehojeno pot v minulnem letu, smo lahko zadovoljni ob uspehih, ki smo jih v novi občini in v utrjevanju komunalnega sistema dosegli, ugotovljene pomanjkljivosti pa nas vzpodbujajo, da odpravimo napake in vse ostalo, kar nas zadržuje pri hitrejši graditvi lepšega jutrišnjega dne. Z željami, da bi nam sodelovanje in zavest, da gradimo sebi in potomcem srečno bodočnost v socialističnih domovih, pomagala pri naših sedanjih in prihodnjih naporih, čestitam vsem občanom k prazniku Novega mesta, 29. oktobra! Maks Vale predsednik občinskega ljudskega odbora Novo mesto

FARMACEVTSKI LABORATORIJ V NOVEM MESTU

bodoča tovarna zdravil

Mlekarna NAJVEČJI ZADRUŽNI OBRAT NA DOLENJSKEM obratuje

Štostirindeset milijonov investicij je bilo potrebnih, da je ob česti proti Zablji vasi zrasla velika in moderna mlekarna...

v mlekarni. Vsa pazljivost v mlekarni in pri prevozu pa ne zateje veliko, če je mleko že prej okuženo...

O farmaciji in farmacevtskih izdelkih, ki izdelujejo zdravila, pisar mo menda najmanj. Tudi potem, ko naša farmacevtska podjetja...

stopnicah pridemo v podpričje, kakor bi lahko rekli obema »kuhinjama«, v katerih sta oddelka za mazila in svečke...

zalaža s svojimi izdelki trg že po vsej državi. Potrošnja zdravil narašča pri nas iz leta v leto...

PROIZVODNJA RENTGENSKIH KONTRASTNIH SREDSTEV

Ce hoče zdravnik s rentgenskim aparatom slikati notranjost človeškega telesa (žolč, želodec, novotvorbe v glavi in podobno), mora te organe s posebnimi sredstvi »osvetliti«...

Izdelki farmacevtskega laboratorija »KRKA«

Stopimo zato danes, nekaj dni pred novomeškim občinskim praznikom, v podjetje, ki že dve leti uspešno dela in se razvija — v »KRKA«, naš edini slovenski farmacevtski laboratorij...

di znano »Sanovit« vitaminsko mazilo, sulfamidna mazila, čisto vazelin in podobne izdelke. Pri izdelovanju in zavijanju globul in svečk je delo normirano...

ki, je delo v podjetju 10 ljudi; danes jih je že 60 in vsi imajo polne roke opravka. Tudi v stavbi nasproti spomenika padlega Talca, kjer je bilo nekoč gradbeno podjetje »Krkas«...

Novomeški fantje za 29. oktober

Novomeški fantje šoferji, ki služimo vojaški rok v Titovi gardi v Beogradu, smo sklenili, da se oglašimo bralcem Dolenjskega lista...

ma pomagali pri izgradnji Dolenjske. Vsak teden težko pričakujemo naš priljubljeni Dolenjski list, saj novice iz domačih krajev najraje beremo...

čane. Radi se zberemo okrog njega, da nam pripoveduje, kako je bilo na tekmovalstvu, ki mu je prineslo naslov prvaka...

Tak mlekarski obrat ima izredno veliko vlogo v našem gospodarstvu. Skrbni za odkup mleka in s tem pospešuje živinorejo, na drugi strani pa oskrbuje potrošnike s kakovostnim mlekom...

tišo litrov ga zdaj pripeljejo na dan, prejšnje mesece pa so ga tudi do deset tisoč litrov. Iz oddaljenih krajev ga dovažajo s kamioni...

Visoka stopnja mehanizacije

Velika in moderna je stavba mlekarne. Tudi obratovanje je dokaj mehanizirano, čeprav še manjka več stvari. Opremo sproti dopolnjujejo, kolikor pa dopuščajo sredstva...

Z voza ali kamiona grede posode z mlekom na tekoči trak, ki jih spravlja do tehnic. Tu posode odpirajo, mleko zlijejo na tehtnico...

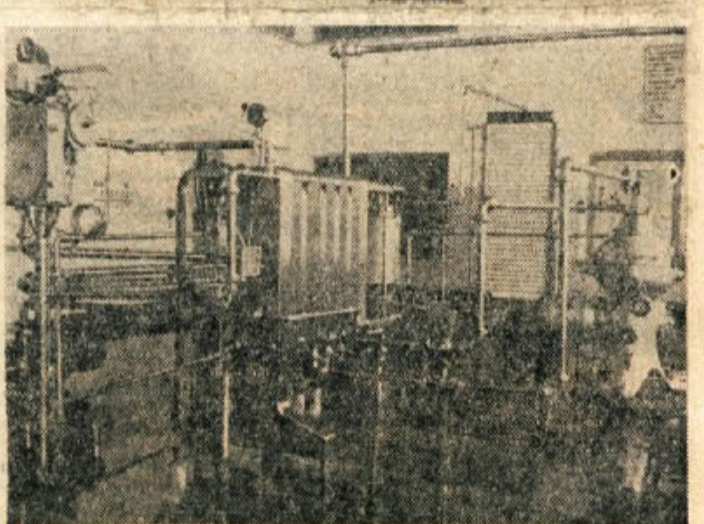

Mleko meljejo

Mleko predelujejo v maslo in več vrst sira. V zadnjem času so pričeli proizvajati tudi kazein, moki podobčen prašek, ki ga potrebuje mizarstvo in druga industrija za lepilo...

Borba za kakovost se začne v hlevu

Samo majhna površnost pri ravnanju v mlekarni ima za posledico slabšo kakovost izdelkov. Največja čistoča je osnovni pogoj dela...

Pogled v mehanizirani del nove mlekarne, ki je bila odprta zadnje nedeljo

IZ NOVEGA MESTA

Delo LMS na novomeški gimnaziji

V petek 12. oktobra je bila na gimnaziji prva letosnja mladinska konferenca. Predsednik sekretariata LMS na gimnaziji je prebral referat o delu mladinske organizacije v preteklem letu...

Podmladek Rdečega križa na gimnaziji v Novem mestu

V torek 10. oktobra je bil na novomeški gimnaziji prvi letošnji občni zbor. Podmladka Rdečega križa, profesor Kovač, poverjenik RK na gimnaziji, je poročal o delu organizacije v preteklem letu...

tu. Med drugim je poudaril, kako velik pomen ima ta organizacija na šolah, ker vzgaja mladino in poživlja do sočloveka in v tovarstvu.

Po izvolitvi novega odbora je začel nekaj smernic za delo v bodoče. Govorilo smo o raznih predavanjih, ki jih bomo organizirali — predvsem higienskih, izvoljena je bila higienska komisija, ki bo v tednih čistoče pregledovala in ocenjevala razrede.

ZGRADILI BOMO OMRÉŽJE PREKOPOV DONAVA-TISA-DONAVA

Zvezni izvršni svet je pretekli teden sprejel sklep o zgraditvi novega omrežja prekopov Donava-Tisa-Donava, ki ga bodo gradili v dveh obdobjih. Vsako bo trajalo 5 let in bo hidrotehnična in gospodarska celota. Zgraditvo novih prekopov bo končno omogočena zaščita pred površinskimi in talnimi vodami našega najbogatejšega žitnodnega območja.

TOBAK NOVO MESTO. Čestita vsem odjemalcem in občanom novomeške občine h krajevnemu prazniku in se toplo priporoča!

O delu sindikalne podružnice okrajnih uslužbencev. 14. oktobra je imel sindikat okrajnih uslužbencev svoj letni občni zbor. Ze iz števil navzočih je bilo videti, da člani sindikata niso kaj radi ne obiskujejo sestankov...

Kako do Mirni in Sentrupertu

Na pobudo občinskega odbora SZDL je bil pred dnevi na Mirni sestanek predstavnikov vseh društev in organizacij v občini. Na sestanku so se temeljito pogovorili o izobraževalnem delu. Presenetljivo lepa udeležba — 63 predstavnikov — je izgovorno pričala, da je med našimi ljudmi živo zanimanje za prosvetno in izobraževalno delo...

Zanimanja za knjižnico in petje je čedalje več. Na Mirni in v Sentrupertu bodo pričeli delati recitacijski krožki, v katerih bo naša mladina še bolj kot doslej začutila lepoto izražanja v materinskem jeziku, kvaliteta raznih proslav pa se bo tako močno dvignila.

Zanjanja za knjižnico in petje je čedalje več. Na Mirni in v Sentrupertu bodo pričeli delati recitacijski krožki, v katerih bo naša mladina še bolj kot doslej začutila lepoto izražanja v materinskem jeziku, kvaliteta raznih proslav pa se bo tako močno dvignila.

jetne zvoke iz njih tudi mlajši ljudje, člani sindikata v »Topolu« pa si bodo prizadevali, da svoj godbeni kvintet kvalitetno izpopolnijo. Mnogo so razpravljali na sestanku tudi o potrebi poglobljenega strokovnega dela v društvih in organizacijah.

Koristno sodelovanje, ki obeta veliko uspehov

Pohvale vredna je tudi koordinacija in tesno sodelovanje raznih organizacij pri izobraževalnem delu. Tako bosta v KZ Mirna in Sentrupert letos skupaj organizirali 2 kmetijsko-gospodarska tečaja, ki bosta širše vzporedno v obeh krajih. V takj tesni povezavi bosta obe

Narčni gasilcev, sindikata, Ljudske tehnike in DPM

Mirenski gasilci bodo poskrbeli, da bodo zaprasi tamburščak instrumenti spet zavzeli in da bodo znali izvesti pri-

Na pobudo Društva prijateljev mladine bodo na Mirni in v Sentrupertu, Ta predavanja ne bodo namenjena samo njenim članom, marveč vsem, ki se bodo zanje zanimali.

Na pobudo Društva prijateljev mladine bodo na Mirni in v Sentrupertu, Ta predavanja ne bodo namenjena samo njenim članom, marveč vsem, ki se bodo zanje zanimali.

Seja sveta za šolstvo pri ObLO Novo mesto

Na zadnji seji je Svet za šolstvo obravnaval predlog o prenosu nekaterih pristojnosti OLO na občinski ljudski odbor. Večji ObLO naj bi imel poleg materialnega oskrbovanja šol, skrbi za kader in za ostalo tudi strokovno inspekcijo. Tak predlog je svet poslal ga OLO v pretres.

ROG trgovsko podjetje na veliko NOVO MESTO se priporoča cenjenim odjemalcem in čestita k občinskemu prazniku 29. oktobru!

Bela krajina kmetijski šoli na Grmu za jubilej

Bela krajina kmetijski šol na Grmu veliko dolguje; dolguje ji hvaležnost za vsa prizadevanja, najprej njej, kot ustanovi, in potem še posameznim strokovnjakom, ki so, ki so v dolgih desetletjih toliko storili in žrtvovali za gospodarski dvig Bele krajine.

Za ob nastanku današnjih vinogradov je bila šola tista, ki je nudila pomoč in nasvete, v kolikor je bilo v takratnih razmerah sploh mogoče.

Posredovala je dobavo tisoč in

SLAVA SPOMINU TALCEV-MUČENIKOVI

21. oktobra 1943 so izkrcavali pod kroglami zverinskih SS-ovcev, ki zdaj spet stopajo v novo nemško vojsko in dobivajo nazaj stara odlikovanja in vojaške čine, ki so si jih »prilicili« z nestetiimi gločini izvrženimi po vsej Evropi, talci-mučeniki s Sentjernejskega polja. V gramozni jami v Ostrogu so padli: **Jože Jordan, Franc Črtalič, Alojz Verbič in Franc Jerab, v Sentjerneju pa so bili ustreleni: Jože Blatnik, Civil Gantar, Anton Grubar, Jožef Šmit, Ivan Jevnikar, Franc Bučar, Karel Gorišek, Karel Rkhin, Ignacij Bakše, Anton Zupančič, Stanko Gorenc, Franc Homan, Franc Jančević, Karel Janžič, Alojz Kotarč in Franc Jordan, vsi iz Sentjerneja, Jože Potočar in Janez Sketelj iz Dobruvice, Franc Topolovec in Franc Zupan iz Brezja, Franc Bučar iz Vrbovc, Ludvik Košak z Drame in štirje begunci, ki so takrat živeli v Sentjerneju: Franc Stare, Franc Maznik, Anton Skofjanc in Ivan Ban.** Naših žrtov, padlih tovarišev mučenikov nismo in ne bomo pozabili! Slava njihovemu spominu!

tisoč sadik sadnega drevja in tri in svoje drevnice, na tisoč cepičev te ali one sorte. Svetovala je in pomagala urejati razne kmetijske razstave po Beli krajini. V desetletjih nam je dala in vzgojila lepo število dobrih, naprednih gospodarjev. Na žalost pa smo se Belokranjci premalo zanimali za to šolo, malo Belokranjcev jo je obiskovalo, kar se nam sedaj hudo maščuje. Preslišali smo klic šole, omalovali izkušnje njenih strokovnjakov; na raznih predavanjih so pa ogreli trenutno za to ali ono stvar, doma pa spet zapadli v tisto nesrečno malodušje, ki še danes tlačja na

še gospodarstvo in ne pušči, da bi se osrešili raznih škodljivih predsodkov. Pomislimo na prizadevanja raznih strokovnjakov — predavateljev; ti kajpak ne morejo, delati duševno, če pa se mi sami ne zganimo in ne storimo, kar pripravljajo in kar je preizkušeno in ugotovljeno, da je dobro, praktično in da dviguje gospodarsko stanje. Smo pred splošno obnovno vinogradov in sadovnjakov; sadovnjake uničuje kapar, vinogradni pa so dotrajali. Ali bomo sami po os obnovi teh nasadov? Ali bomo delali vsak po svoje, po starem načinu? Ne bomo rajši prisluhnili modrim in pametnim nasvetom izkušenih

strokovnjakov in jih podelicali na pomoč! Vemo, da bo spet kmetijska šola na Grmu tista, ki nam bo priložila noko v pomoč — kot najboljša sosedica. Da, Bela krajina je hvaležna šoli in njenim strokovnjakom, ki so delali za povzdigo naše deželice; Skalci, Malasek, Abscek, Jeglič, Podgornik, Kotlovsek, Zupančič, Flago, Vrisk, Kafol, Kastrevc in še vrsta drugih. Bela krajina čestita šoli ob njenem lepem jubileju, z zavestjo, da bo s podvojenimi močmi delala za povzdigo našega kmetijstva. Jakob Springer

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

KINO
•KRKA• — NOVO MESTO: od 29. 10. do 1. 11.: ameriški barvni film »Nocoj novo peli«. **DOM JLA** — NOVO MESTO: od 26. do 28. 10.: ameriški film »Divji sever«. 30. in 31. 10.: ameriški barvni film »Goga«. **KOČEVJE**: od 26. do 28. 10.: ameriški barvni film »Steza slov. nov«. 31. 10. in 1. 11.: češki barvni film »Jan Hus«. **CRNOMELJ**: od 23. do 26. 10.: ameriški film »Prelomnica«. 29. in 31. 10.: ameriški film »Angel ali demon«. **METLIKA**: 27. in 28. 10.: ameriški film »Lili«. 31. 10.: »Umor«. **KOSTANJEVICA**: 28. 10.: indijski film »Dva jutra zemlje«. **SENTJERNEJ**: 27. in 28. 10.: poljski film »Zaključki«. **TREBNJE**: 27. in 28. 10.: argentinski film »Vojna gavočev«. Predstava v nedeljo ob 18. uri. **DOL. TOPLICE**: 27. in 28. 10.: ameriški film »Revolucija«. 1. 11.: ameriški film »Zmaga ali smrt«. **MOKRONOG**: 27. in 28. 10.: angleški film »Talinstveni profesor«. **GRADAC**: 27. in 28. 10.: ameriški barvni film »Alice v pravljicni deželi«.

PREKLIC
Preklitujem vse, kar sem nesrečnega govoril o uslužbenkah KZ Črešnjecov, tvoj, Pepci Pezdirc, in Nežki Petričević. Marušič Beno, Gornja Lovčica 69. d Metlika.

MALI OGLASI
PRODAM HIŠO S SADNIM VRTOVOM in vinogradom, oddaljeno 20 minut od ceste in zdravilišča. Ignac Bruič, Smarješke Toplice štev. 23 pri Novem mestu.
PRODAM POSLOVNI LOKAL na prometnem kraju v Novem mestu, pripraven za vsako obrt. Plemenite ponudbe na upravo Dolenjskega lista (451-56).
GOSPODINJSKO POMOČNICO sprejemam takoj. Biti mora snažna in poštena, čeprav začnatica: Goltes Ivanka dentist, Kamnik.

PRODAM VINOGRAD (13 a) in zidanko z vsem inventarjem na Trški gori, blizu Bajnosa Golob Alojz, Otočec štev. 23 pri Novem mestu.
RAZPIS
Okrajni zavod za socialno varovanje v Novem mestu razpisuje siedeča delovna mesta: 1. Likvidatorja kratkoročnih davkov. Potrebna je nižja strokovna izobrazba z najmanj triletno prakso v finančni stroki. 2. Računovodja. Imeti mora srednjo strokovno izobrazbo — prednost imajo absolventi ekonomske srednje šole. Plača po temeljni uredbi o plačah in plačah uslužbenecov državnih organov (Ur. l. F.L.R.U. 4-54), dopolnili v nos št. 1. Č. 2. Odl. 2. dopolnili v nos št. 1. Č. 2. Odl. 2. dodatkih uslužbenecov tega zavoda (Ur. Vestnik okraja Novo mesto štev. 8-56). Nastop službe takoj!

To in ono iz Semiča

Tudi v Semiču smo proslavili Teden otroka. Organizirali smo proslavo s kulturnim sporedom. S krajnim referatom smo seznanili šolske otroke o pomenu tega tedna. Proslave so se udeležili vsi šoloobvezni otroci, odrasli pa ni bilo, ker so bili prav gotovo prezaposleni. V Teden otroka je pripravljali odbor sestavljen celotni načrt dela, v katerem je zajeta vsa skrb za naše otroke. Skušali jim bomo napraviti čim boljše življenje.

GOSPODINJSKI TEČAJ

V Semiču, Streklejcu in Črešnjavu so organizirali tečaj za vlaganje sadja in zelenjave. Obiskovale so ga predvsem mladinke. Udeležba je bila zadovoljiva, kar je dokaz, da si mladine želijo izpopolniti svoje znanje, ki jim je v uspešnem gospodinjstvu nujno potrebno. Tečaj je gromotno podprle kmetijske zadruge in občinski ljudski odbor. Tečaj je vodila Frančiška Flek iz Vavpčje vasi, ki je vedno pripravljena svoje praktično in teoretično znanje posredovati drugim.

in prosvetno dejavnost. Izvoljen je bil nov upravni in nadzorni odbor društva. Sprejeti so bili sklepi, katere bo učiteljstvo med šolskim letom uresničil.

OBČNI ZBOR DRUŠTVA UCITELJEV IN URADNA KONFERENCA

Pred kratkim je bil občni zbor društva prosvetnih delavcev občine Semič in uradna konferenca. Sestanka sta se poleg okrajne inšpektorice Nađe Gostičeve udeležila tudi ljudski poslanec Martin Žugelj in tov. Joža Plavec iz Novega mesta. Na konferenci so bila podana občirna poročila o delu prosvetnih delavcev v preteklem šolskem letu. Učiteljstvo je skrbelo za kvaliteten pouk v osnovnih šolah in aktivno sodelovalo pri ostalem kulturno prosvetnem delu, saj so večinoma učitelji na vaši tisti, ki vodijo kulturno

RODITELJSKI SESTANEK

Letos je bil na osnovni šoli v Semiču roditelski sestanek, ki je bil po številu udeležencev doslej najboljši. Udeležilo se ga je okrog 100 staršev šoloobveznih otrok. Polnoštevilna udeležba je dokaz, da so pogostejši roditelski sestanki potrebni. Poleg navodil za novo šolsko leto, so bili prisotni seznanjeni z nevarno boleznijo — otroško paraliza, ki se je pojavila tudi v območju naše občine. Seznanili so starše z ukrepi, ki so potrebni za zatiranje te bolezni. Ljud. je so se z vsemi ukrepi in navodili soglasno strinjali. Metod Plut

Preklit

Podpisana Milena Bučar iz Mačkovec štev. 3 preklitujem, kar sem govorila o Ivana Kovačiču s Trške gore. Zahvaljujem se mu, da je odstopil od tožbe. Milena Bučar.

Razpis

Upravni odbor Kmetijske zadr. je Mirna peč razpisuje mesto **LESNEGA NAKUPOVALCA** Pojoci za sprejem: sposobnost prevzema in odpreme lesa. Nastop službe takoj, plača po kolektivni pogodbi. Podnebje z navedbo dosedanjega službovanja pošilja Kmetijski zadrugi v Mirni peči. Sorejmemo tudi trgovskega valjenca.

Vode jim ne privoščili!

V Smlihelu pri Novem mestu večkrat zmanjka vode zaradi slabega pritiska. V takih primerih se sosedje interneta in tudi prebivalci interneta zatečejo po vodo v vežo hiše ob potoku, ki je last Grmske šole. To pa ni pogodu upokojujenu ljuhu, ki stanuje v tej hiši. Večkrat je že surove napadli vse, ki so prišli po vodo. Pravi, da nal pijejo vodo iz potoka. Tudi 13. oktobra je prišlo več strank po vodo v vežo, za kar imajo tudi dovoljenje direktorja Grmske šole. Iljaš jih je kot po navadi nadržali, upokojujenu Anjo Mežnar pa je tudi fizično napadel in ji prizadejal lažje poškodbe. Vsi, ki so to videli, so se zgražali. Bilo bi dobro, da bi ga kdo potučil, da je voda za vse. Za poškodbe pa se bo zagovarjal na sodišču.

Lozarjeva — Junak dneva

V prvi tekmi sta se srečali ženski ekipi »Svobode« iz Ljubljane in Črnomojskega Partizana. Prvi polčas se je končal z rezultatom 13:2 v korist domačih. Ekipa Partizana je nastopila v siledci postav; Lozar, Tanc, Sassek, Kure, Bizal, Zunič A., Weis, Vidic, Lakaner. Najboljša igralca je bila vratarica Partizana Lozarjeva, ki je izvistno branila močne strelje. Ženska ekipa se je s to zmago plasirala v finale Čupa LRS in bo v nedeljo tekmovala za nastop prvaka LRS z ekipo »Rudarja« iz Trbovlj.

MOSKI PREMAGALI SVOBODO

V glavni tekmi za pokal Jugoslavije je moska ekipa Partizana iz Črnomoja premagala Svobodo s 17:14 in se uvrstila v polfinala LRS. V nedeljo se srečajo še v Ljubljani z Odredom. M.K.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

OTROŠKA PARALIZA IN TELESNA VZGOJA

Ko se je pred meseci pojavila otroška paraliza v malo večjem obsegu kot prejšnja leta, so bili potrebni razni ukrepi za preprečitev širjenja te težke bolezni. Ti ukrepi so prizadevali tudi našo šolsko telesno vzgojo. Vsi razumemo, da je potrebno, da so telesnovalci najbolj čist prostor v šoli, da se v njihovi bližini namestijo sanitarne naprave, poseben toaletni prostor, da omogočimo po potoku telesno vzgojo vsaj temeljito umivanje rok, če že ne celoga telesa. Vendar ne moremo razumeti tega, da so ukrepi proti zatiranju otroške paralize omejili samo pokončno telesno vzgojo, ki se je spreminila v kratke sprotno z utesnjenostjo, da se otroci v tem času ne smejo preveč iztepati. Mislimo, da so v tem pogledu nekateri bili malo predalet, da ne poznajo prave telesne vzgoje, njenih namenov in ciljev. Otroška paraliza je v nekaterih državah zavzela še večji obseg kot pri nas, toda do takih ukrepov ni prišlo. Postavili so našo vsakodnevno telesno vzgojo za vir zdravja, odpornosti in harmoničnega razvoja otrok. Tudi mi bomo morali kmalu uvesti vsakodnevno telesno vzgojo, najbrž v reformirani obveščali šoli Pomislti moramo, da je v šolskem letu 1952/53 bilo v naših šolah natno 7,2% dobro razvitih otrok.

Prof. Jože Glonar

Atleti za proslavo občinskega praznika v Novem mestu
V soboto 27. t. m. ob 15. uri bodo atleti Partizana iz Novega mesta pripravili v preostrepu občinskega praznika zaključni atletski miting v letošnji sezoni. — Moški bodo tekmovali v teknu na 200 in 300 metrov, v skokih v višino in troskokih, v metu krogle, kopja in diska. Ženske bodo tekmovaly v teknu na 200 m v skoku v višino, v metu krogle in diska. Vabimo občinstvo, da si ogleda zanimivo letošnje zaključno prireditve naših atletov. J. G.

4 IN POL : 3 IN POL ALI 4:4

Več kot pet ur je trajal v Novem mestu dvoboj ekipo Zeleničarja (Ljubljana) in SD Novo mesto. končni izid pa še ni bil znan. Odkloča pa bo tekmovalna komisija SZ Slovenije. Strelje predvsem je 3 in pol, 2 in pol za SD Zeleničar. O tej tekmi več brhodošnje.

GAJSKI PRVI NA BRZOTURNIRJU SD NOVO MESTU

Na prvatenstvenem brzoturnirju SD Novo mesto za mesec oktober je med desetimi udeleženci zmagal Ivan Gajski z 8 točkami pred Finkom (6 in pol), Avsem (6 točk) in Pločkom (5 in pol). Edino partitjo je Gajski izgubil z Avsemom.

NAMIZNI TENIS

ZA OBČINSKI PRAZNIK — NAMIZNOTENISKI BRZOTURNIR
Namiznoteniški klub Novo mesto bo priredil v proslavo občinskega praznika Novo mesto prvatenstven brzoturnir v namiznem tenisu v obliki čm tekmovalna komisija SZ Slovenije. Strelje predvsem je 3 in pol, 2 in pol za SD Zeleničar. O tej tekmi več brhodošnje.

ROKOMET

PARTIZAN CRNOMELJ V FINALU LRS
V Črnomoju se ni še doslej nikoli zbralo na igrišču toliko gledalcev kot v soboto, 30. oktobra, na zanimivi polfinalni tekmi za pokal Jugoslavije. Domače raketno moštvo je odlično in preprečljivo premagalo najboljšega moštva v Sloveniji. »Svoboda« iz Ljubljane. S. D.

Kostanjevica slavi občinski praznik

Z uspešni prireditvami v Kulturnem tednu in z nedeljsko proslavo 21. oktobra slavi ta teden v najstarejšem dolenskem mestu spomin na žrtve, ki so jih dali občani za svobodo domovine. V soboto zvečer so pričeli pred Domom kulture festivalski ogenj, nad 200 ljudi pa si je ogledalo Benčevljevo Ljubljeno treh kraljev. Svojevlastno prijetno presenečenje je bila otvoritev stalne Solske galerije umetniških del 19 slovenskih slikarjev, ki so na pobudo tov. Lada Smrekarja podarili Kostanjevski šoli naša umetnina v trajno last. Po pordavnih besedah tov. Smrekarja je razstavo odprl akad. slikar Lado Lamut.

O razstavi bomo še poročali.

Pred spomenikom Talca se je ob pol desetih zbralo nad 300 ljudi. O občinskem prazniku je govoril tov. Kupljenik, o svetovnem političnem položaju in borbi Jugoslavije za mir pa Martin Žugelj, sekretar okrajnega odbora SZDL. Pred spomenikom so predstavili organizirali položaj vence, predsednik OBLO Kostanjevica, Podbojce France Kerin pa je očitno občuznikov predvojske vzgoje, ki je povzel ime po znanem partizanskem komandantu Tonetu Kambiču, razvil zastavo in je izročil zastavonoši, Z akademijo, na kateri je govoril tajnik OB LO Ludvik Metelko, pol in rečirali pa so dijaki kostanjevskih šol poleg zelo uspeših pevcev iz Orebovce pod vodstvom tov. Missona, je bil slovesni del pravnih zaključev. Zvečer so igrali Celjske grole v nabito polni dvorani, v torek pa s Ameriško tativno. — Nocoj bo ponovitev »Mladosti pred sodiščem«, v soboto zvečer pa predmiera Smrekarjevega »Klostrskega žolinarja«.

VINIČANI SO PROSLAVLJALI

V nedeljo je Vinica tretjič proslavila krajevni praznik. Ze v soboto zvečer so zagoreli kresovi po okoliških hribih, Vinica pa je bila vsa v zelenju in zastavah. Zvečer je bila slovnostna akademija, na kateri je med drugim govoril prvoborec Janez Vitkovič. Pri srčen kulturni in športni spored so dali dijaki nižje gimnazije iz Vinice in Črnomoja. V nedeljo dopoldne je bila seja OB LO Črnomoj na Vinici. V slavnostnem delu se je govorilo o pomenu praznika predsednik OB LO Janez Zunič. Delovni del se je obsegal

Drobiž od vseh strani

Člani prostovoljnega gasilskega društva na Tanti gori so res vneli za napredek društva. Tudi pollet, ko so imeli tež glavno dela na polju, niso odnehali, vedno pripravljali, če bi kje izbruhnil požar. Sedaj je sobota dejavnost še bolj okreplili. Velike težave imajo poltiki, ko ni vode. To narekuje, naj sedaj, dokler nimajo vodovalca, uredijo bazen, kjer bi imeli vodo za morebitni požar. Gasilci pa tudi ostali vaščani so že večkrat mislili na tak bazen, toda nimajo finančnih sredstev. Treba jim je dodeliti nekaj denarja iz sklada, namenjenega gasilstvu.

Gozdovi v Miklarjevih na Debelem vrhu in drugod se izredno naglo sušijo, zato so jih lastniki začeli izsekavati. Hkrati jih bodo tudi pogozovali. Saj res nerad sekajo na golo, pa ni pomoči.

Člani lovske družine Mala gora so slovesno odprli na Rogu novo lovske kočje, namenjene ne samo lovcem, ampak tudi drugim obiskovalcem Roga. Pri gradnji in urejanju kočje so lovci precej sami pomagali.

Pozdrav ob občinskem prazniku

Veselo pričakujemo novice, ki nam jih prinaša vsak teden Dolenjski list z gospodarskega, političnega in kulturnega področja rodnega kraja. Saj nam je v novicah priča, kako si dolenski človek v socialistični domovini krepko ustvarja lepo bodočnost, Mi, kar nas je v vrstah JLA, si prizadevamo, da si pridobimo potrebne znanja o sodobni tehniki in ostalih stvareh. Ob 29. oktobru, ko praznuje Novo mesto svoj občinski praznik, pa pošljamo znancem in tovarišem tople čestitke z željo, da bi dosegli čimveč novih uspehov!

Spomenik psu

Meščani angleškega mesteca Derwenta so postavili spomenik psu Tipu. Ta pes je petnajst dni čuval truplo svojega gospodarja, pastirja, ki se je ponesrečil v močvirju. Tip je bil ljubljene vseh meščanov in je poginil lani.

NOVOLES - Dolenjska lesna industrija

Novo mesto
s svojimi obrati:
ZAGA SOTESKA
ZAGA IN PARKETARNA V STRAŽI in GALANTERISKI OBRAT V NOVEM MESTU
nudi cenjenim odjemalcem vse vrste rezanega lesa, bukov in hrastov parket, lamel parket ter vse vrste lesnih galanterijskih izdelkov. Za vsa naročila se obračate na NOVOLES — Novo mesto — telefon 50 in 109.
ZA OBČINSKI PRAZNIK NOVOMEŠKE OBČINE ČESTITA KOLEKTIV NOVOLESA VSEM OBČANOM TER SE PRIPOROČA.

NOVOLES - Dolenjska lesna industrija

Novo mesto
s svojimi obrati:
ZAGA SOTESKA
ZAGA IN PARKETARNA V STRAŽI in GALANTERISKI OBRAT V NOVEM MESTU
nudi cenjenim odjemalcem vse vrste rezanega lesa, bukov in hrastov parket, lamel parket ter vse vrste lesnih galanterijskih izdelkov. Za vsa naročila se obračate na NOVOLES — Novo mesto — telefon 50 in 109.
ZA OBČINSKI PRAZNIK NOVOMEŠKE OBČINE ČESTITA KOLEKTIV NOVOLESA VSEM OBČANOM TER SE PRIPOROČA.

GOSPODARSKA POSLOVNA ZVEZA-NOVO MESTO

za odkup in prodajo kmetijskih pridelkov, živine, alkoholnih in brezalkoholnih pijač ter reprodukcijskega materiala za kmetijstvo s svojimi obrati:
LES — za promet z lesom in lesnimi izdelki,
MLEKARNA — za promet z mlekom in mlečnimi izdelki,
MESARIJA — za promet z mesom in mesnimi izdelki,
BIFE — za gostinske usluge
se priporoča cenj. odjemalcem in čestita k občinskemu prazniku 29. OKTOBRU!

Troje srečanj z Novim mestom

Čez Marof vleče sapa in otrasa kostanje sadu in listov. Sonce je pritajeno za mrenastimi oblaki. Jesen je že utrujena in počiva po strniščih in praznih njivah. Sivo megličevje zastira Gorjance, le po trtah na Trški gori odseva sonce. Sedem na klop, gledam na mesto pod seboj; kot takrat, jeseni 1924, ko sva se z Novim mestom prvič srečala.

To je bil vstop v »veliki svet«. S stricem sva se izpod hribovske vasi pripeljala na postajo v Bršljin. Nekaj fantov se sprehlja po peronu, v črnih sukňah. »Poglej tiste gale s palico v roki,« pravi stric, »iz naše fare je.« Poznal sem ga, v osmo šolo je hodil, in njegova palica je imela srebrni ročaj. Kako bi fantek, kot sem bil, ne zijal vanj... In sva šla, s stricem, v to čudovito Novo mesto, ki se mi je vpletalo v otroške sanje. Saj mi je dve leti po vrsti objubljal krušna mati: »Če boš priden, boš šel enkrat z mano ali pa s sosedovim stricem v mesto. Tam boš videl črno šolo pa velike hiše, široko vodo in grozno dolg most. Pa staneč, kjer imajo vse, kar si človek počeli.« (Ona je tako malo želela, in še manj lahko dobila; le sanjala je o vseh tistih stvarih, ki so na prodaj, kot sem sanjal jaz, le da so moje sanje iskale knjig in igrač in bonbonov, tistih čokoladnih, kot sem jih videl pri učiteljevih otrocih; osebni karji smo prišli kvečjemu do kakšne »rbvice«.) In sedaj gledam in strmim: saj je mesto še večje, kot je bilo v mojih mislih, hiše višje, most visoko nad vodo, da se vrta v glavi, in v kapljici bi se naša tvaška cerkev sploh zgubila.

»Pod noge glej,« pravi stric, »saj te bodo pohodili, ko je toliko ljudi.« Saj jih je res bilo, več ko pri nas ob žegnanju. Še stric, vajen sproščeni korakov po njivah, se nemara ni dobro počutil. In kaj tase se je že zgodilo v tem velikem mestu!... Stikajoč po vaških podstrešjih za knjigami, sem našel tudi Vrhovno Zgodovino Novega mesta. In sedaj je stric debelo gledal, ko sem mu natrgal iz knjige pobrano in po svoje premeleto zgodovinsko modrost. »Sment, kaj ljudje vse vedo in napakejo!« je pohvalil, pa dodal tehtno: »Samo resni.« Skoraj sva se sprla. Kaj, v knjigi piše, pa ho stric rekel, da ni res!... Takrat sem vsem knjigam vse verjel; še danes jim preveč.

To je bilo prvo srečanje z

Novim mestom, veličastno in dolgo nepozabno. Kdo ve, kaj vse vpliva v življenje; morebiti so tiste moje prve stopinje bosih nog (čevlji so bili le za pozimi, še za ta svoj »veliki dan« sem moral iti bos), vtisnjene v debeli novomeški prah, ki ga takrat še opazil nisem, pripeljale moje korake po dolgih ovinkih spet nazaj.

In spet je jesen, 1946. Grem s postajo čez Marof, neko čudno pot, kakor bi se v otroštvo vračal. Kakšno bo srečanje po tolikih letih, doživljenjih, spoznanjih? Ali bo mesto še tisto, kakor sem ga doživljal in spoznaval štiri rana mladostna leta? Saj je bilo vendar tako malo! Leta, viharji, vojna, revolucija... Pogledaj ga! Siva gmota hiš v sivem jesenskem dnevu. Oči vidijo isti pogled kot nekoč, Krka teče domača in nespremenjena. Le pod mano, kjer je nekoč stalo samo nekaj hiš, je zraslo pravcato naselje — Kolonija. Tudi Grm je malce bolj pozidan.

Spomini pljusajo vame. Glej tole klop pod kostanj!... Tu smo brali Ketteja in Trdinu, se prepirali o Vigilijah Antona Vodnika in o Podbevškoti »Bombah«, tu sva s prijateljem Lajzom brala Pljuskina in Izvorniku (ni bilo lahko, saj sva imela v pomoč le skromni Hostnikov Slovar), tukaj sem se mučil s čudovito pozicijo češkega poeta Otokarja Brezine. In Andrej, ki je že nemško znal, nam je prebral Rilkeja. Koliko nativnosti v tistih fantovskih sanjah, in kakšne globine doživljanja!... Grem naprej in vidim: podoba z Marofa je se spreminjala — trg poln ruševin, ruševine po Kapitlji, na Ločenski cesti... Rane so hude in zevajo. Gledam: tu pa tam se utrne med ljudmi na pol znan obraz. »O, glej ga, si res ti, prijatelj s Krke in Ragovine logal Petindvajset let se ni sva videla.« Zavijeva v gostilno, pijeva iz nekakšnih kozarcev za pomado. »Druhih nimamo«, se opraviči krčmar. Seveda, vojna je bila vmes.

»No, prijatelj, kako ste jo preživeli?« — »Bilo je hudo. Okupacija — Lahi, Svabi, ta bel... Bombardiranje. Teja in tega je ubilo, ta in ta je padel pri partizanih, nekaj jih je ušlo s svojimi »zveznicami«. Sedaj pospravljamo ruševine. Počasi se bo življenje menda spet uredilo.«

Hodim in gledam. Hišice na Bregu, samotna nad Krko, tišina po uličicah, kot nekoč. In vendar je nekaj spremenjeno,

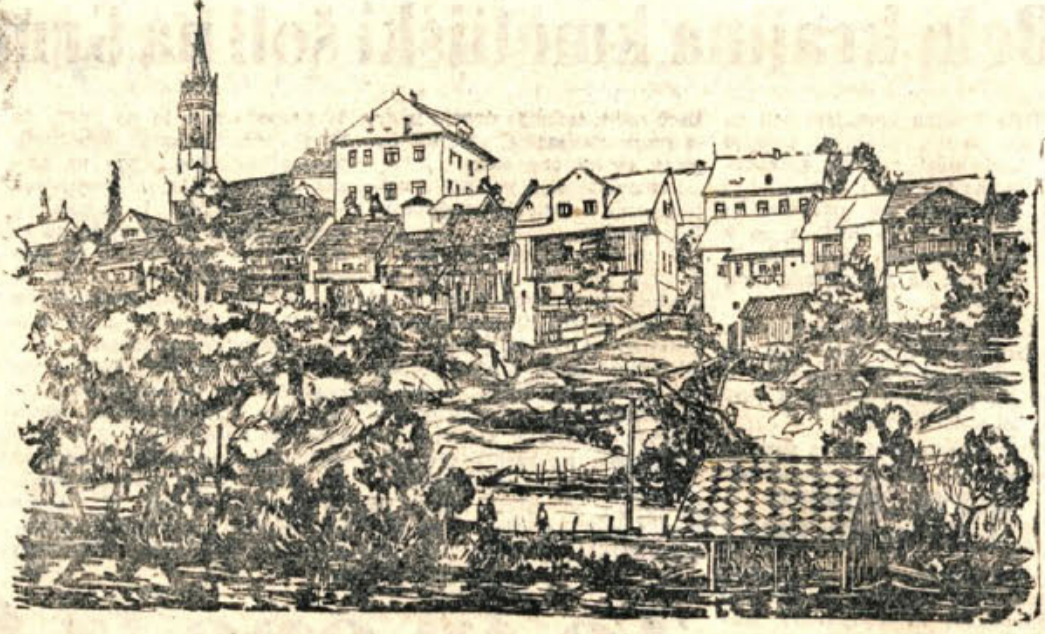
ne samo zaradi ruševin. Čutiš, da nekaj diha in klije, še komaj vidno, vendar že spreminja mestu podobo in lice. Noge, sedaj obute, gazijo debel prah po Glavnem trgu. Mladina poje pesem novega časa. Mnogo grobov je na pokopališču, takih z venci rdečih rož in z zvezdo... Na hiši na Trgu velik napis velikega Cankarja: Narod si bo pisal sodbo sam...

Tretje srečanje in tretja jesen, 1956. Deset let je vmes, po številki. Po vsebini in življenju mnogo več. Ze pogled z Marofa je nekoliko drugačen, pravega pa odkriva šele pot skozi mesto, poprek in počez. Novi bloki, nove stavbe v mestu, bloki in hiše na Grmu, v Kandji, v Bršljinu. Ne vidiš več ruševin. Teh deset let je delalo mesto z veliko mefio, in z veliko zidarstvom lopota. Zraslo je novo mesto, in se raste iz dneva v dan. Delano ljudstvo nove družbe mu je vtisnilo svoj pečat. Arhitekti mu klešejo estetske poteze. Spominski prostor na Vratih dostojno slavi borce in žrtve za svobodo in novo življenje. Vodniki na Trgu šumi Kettejeve stih. Trdina izpred Rotonža opazuje svoje Dolenjce, v tovarnah in podjetjih (o katerih se je včasih Novemu mestu le sanjalo) kipi življenje. Antomobili vseh vrst in znamk dirjajo čez trg (nekoč, če je kateri pripeljal, smo zijali vanj: Glejte, avto!), skratka, mesto živi razpibano življenje. Čeprav je nekeje v svojem jedru ostalo zvesto svojemu »genius loci« — tišini, zoreči, ključni in svetli tihini kraja in svojstvena življenja.

Zivljenje ima novo podobo, utrip mesta je drugačen, strune zvenijo v posebnem tonu. Gledam dljake in šolarje: saj jih je kot ljudi ob največjem semanjem dnevu. In nekdanji »črnošolci« iz osme (za mojo mater je bila gimnazija že črna šola) in črnih sukňah in s srebrnimi palicami, (kot je bil tisti iz naše fare, sin vlekmeta) so potonili nekam v potopljeni svet. Morda imajo tle sedanj (saj so še tako mladi) malce manj življenjske modrosti si sebi, toda več življenja je v njih, več stvarnosti. Morda poznajo manj poetov in klasičnih maksim, zato pa stojijo trdneje na realnih tleh, sredi življenja in dogajanj. Kajti sedanja mladina ni samo nov rod, to je drugačen rod, in drugače vzgojen. In ko zjutraj moja hčerka hiti v šolo, se ne boji kot jaz, čeprav sem bil raz-

meroma »priden«, šolskega strahu — palice... Tako le promišljam o tem našem mestu ob svojem tretjem srečanju, o njegovem življenju in rasti, o njegovih ljudeh, in o svojih doživljenjih. Tako velikansko se mi je zdelo prvič, otroku; tako nekam neznan drugič, ko so bila za mano velika mesta in dolga pota; kakor bi se bil vrnil v mesto, ki se je spremenilo v miniaturo in le počasi dobivalo v gledanju in doživljanju spet svoje ustrezne oblike. Sedaj, ko ga gledam in doživljam po desetih letih, vidim njegovo rasti in razvoj — v njegovem notranjem bitju in zunanem žitju. Saj še ni vse, kot bi naj bilo, toda že to, kar je, je veliko, če si pokličeš v spomin nekdanjega. Sedaj: tudi tisto je bilo lepo, kajti zrla so ga mlade oči... Tako so bila in so moja srečanja z Novim mestom, namreč z njegovo podobo, z njegovim unanijim licem, s potezami, ki so se mu po desetih letih toliko pomladila. Naj to staro častiljivo dolensko mestce raste v resnično dolensko metropolo, v ponos dolenske dežele. Saj to zasluži, s svojo preteklostjo in sedanjostjo. In naj bodo vsakomur srečanja z njim lepa in bogata — doživljenj in življenja. Mesto za njegov praznik pa s kozarcem novega trškogorca — na zdravje!

Severin Šall

VLADO LAMUT: NOVOMEŠKI BREG

Ljudska univerza v Šentjerneju

Ljudska univerza v Šentjerneju pripravila letos za ukažejnje vaščane marsikaj koristnega in zanimivega: 1. novembra se prično jezikovni tečaj. Po želji in zanimanju se bo poučevala angleščina, nemščina in francoščina. Tečajniki se lahko še prijavijo do 28. oktobra. Takrat bo sestanek vseh pripravljenih in bodo skupno določili urnik. »Kolikor jezikov znaš — toliko ljudi veljaš!«, pravi pregovor.

V našem kraju se vse premalo zavedamo pomena znanja tujih jezikov in ugodne priložnosti, ki se nam nudi. Ne le koristno, tudi prijetno je študirati. Učnina je tako majhna, da jo zmore vsakdo, ves čisti dohodek pa je namenjen ljudski knjižnici »Franceta Prešerna«, ki je po dvomesečnem poletnem odmoru zopet pričela poslovati. Knjižnico je že pred leti krasno uredila in

nato dalj čas vzorno vodila ravnateljica nižje gimnazije Tonka Škerjova. Odrpila je tudi čitalnico, ki je bila zelo potrebna in zaželena. Zal mora v zadnjem času zaradi pomanjkanja prostorov knjižnica deliti svoje prostore s sodnikom za prekrške, zaradi česar smo morali čitalnico ukiniti. Casopisi in revije, ki so plačani do konca leta in so jih vaščani tako radi prebrali se sedaj brez hašča kopčijo po mizah in omara, kar je velika škoda. Knjižnica pa klub urediti redno posluje. Odrpita je dvakrat na teden in sicer ob četrtkih in nedeljah dopoldne. Obiskuje jo nad 400 bralcev in vedno prihajajo še novi. Knjižnica ima nad 1.300 lepih zabavnih in poučnih knjig, letos pa bo nabavljeno še novih za približno 25.000 din. Branje lepih knjig je najprijetnejša, najkoristnejša in tudi najcenejša zabava. Kdor rad in mnogo bere, spozna prav gotovo, da je knjiga človeku prijateljica, učiteljica in vzgojiteljica. Pohitimo zalo v knjižnico in posejimo po knjigah!

Ljudska univerza v Šentjerneju bo priredila pozimi tudi razna zanimiva gospodarska, zdravstvena in družna predavanja. Upamo, da bodo dobro obiskana in da bo delo Ljudske univerze plodno in uspešno.

Veliko se morajo naučiti

Prihodnja svetovna Olimpijada bo v avstralskem mestu Melbourne. Dvesto godbenikov avstralske armade ki bodo igrali himne zmagovalcem vsake discipline, imajo polne glave učenja. Naučiti se morajo nič manj kot 75 državnih himen, čeprav si vsaka država reprezentanca ne bo priborila zlate medalje.

Dva koncerta ob 70-letnici Grma

Slavoslojni koncert, uvod v 70-letnico kmetijske šole na Grmu, ki ga je priredil Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« 15. oktobra zvečer, je potrdil dober glas tega kvalitetnega zbora. Sestavljajo ga učitelji iz vseh krajev Slovenije. Zbor je letos ob 30-letnici požel vrsto uspehov na turneji po Franciji in Švici. Zbor je nastopil v Novem mestu z zahtevnim sporedom, pel je glaslo in prečno, vodil pa ga je z zanesljivo roko dirigent tov. Gregore.

V nedeljo 21. oktobra zvečer so nam zapeli člani pevskega

zbora SPD »Zarja« iz Zelezne Kaplje in oktet absolventov koroške kmetijske šole Podravlje. Koroških bratov smo bili še prav posebno veseli, saj so nam tudi tokrat prinesli z narodno pesmijo toliko srčne krvi in toplina, da smo bili z njimi eno. V imenu novomeške občine jih je pri srčno pozdravil prof. Janko Jarc, v odmoru pa so dobili dragi gostje več umetniških risb Novega mesta in šopkov rdečih nagelnov, daril naših ustanov, kolektivov in grmskih gošencev. Koncerta so se udeležili tudi številni pred-

stavniki novomeških političnih, gospodarskih in kulturnih krogov, dvorana Doma JLA pa je bila polna navdušenih obiskovalcev.

Se en pozdrav iz Beograda

Dolenjski fantje, ki služimo vojaški rok v Beogradu v Titovi gardi, smo najbolj veseli dneva, ko nas obišče naš stari znanec Dolenjski list. Vedno ga z veseljem prebiramo, saj nam prinaša toliko novic iz naših krajev.

Mnogo bi vam lahko napisali, kako nam minevajo dnevi. Napišemo naj le, da smo ponosni borci v slavi, v borbi prekajemo JLA.

Zadnje čase nam je Dolenjski list vse ljubiši, toda kmalu ga ne bomo pričakovali več v Beogradu, temveč doma. Do svidenja na pozdravljamo vse bralce Dolenjskega lista, starše, znanca in prijatelje, posebno pa naša dekleta!

Anton Lukek, Peter Stupica in Martin Vrtačnik.

Veselite in skrbite strelske družine v Kostanjevici

Do letos mo v strelski družini v Kostanjevici vedel prav malo, če ne le to, da obstaja. Ustanovljena je bila že leta 1933 in je štela 28 članov. Do letošnjega občnega zbora je bil živovtarila, sedaj pa se je vse spremenilo. Prvi večji uspeh so dosegli člani strelske družine na strelskem tekmovanju za zlato značke na Dan vstaje. Tekmovanja se je udeležilo 39 članov, od katerih si jih je 36 osvojilo značko.

9. septembra je bilo na strelišču zopet vse živo. Priredili so družinsko nagradno tekmovalje, na katerem so se uveljavili predvsem mladi strelci in odnesli od petih kar štiri nagrade. Strelska družina se ob tej priložnosti zahvaljuje KZ Kostanjevici, Trgovskemu podjetju in Vinarski združitvi, ki so jim poklonili nagrade.

Sedaj se naš strelci pripravljajo na strelski teden, ki bo od 18. do 25. septembra.

Kako delavna je kostanjev-

ška strelska družina nam pove to, da je število članov od zadnjega občnega zbora naraslo od 28 na 73. Največ zaslug za to ima Branko Čuk, blagajnik občnega zbora. Pravijo, da nove člane kar po cesti »nabirajo«. Med novimi člani je tudi precej pionirjev, mladinke pa občene.

Vse bi bilo lepo, če bi bilo dostj pusk, imajo nekaj vojaških in s temi si pomagajo, kajti zračno puško imajo le eno in še ta ni najboljša. To jemlje najmlajšim članom precej poguma, zato bi zelo radi kupili vsaj še eno. Že na več strani so se obrnili s prošnjami za podporo, pa se niso uspeli. Tu strelšče jim dela skrbi. Za Studeno so si postavili preprosto barako, kjer spravljajo strelski pribor. Toda kaj, ko niti strelšče samo nje njihova last.

Člani strelske družine upajo, da jim bo vendarle kdo prisločil na pomoč in mislamo, da se ne motijo.

Dol

FARMACEVTSKI LABORATORIJ

»KRKA«

žestita vsem delovnim ljudem Novega mesta k občinskemu prazniku — 29. OKTOBRU!

OBČNI ZBOR SVOBODE BRŠLJIN

Uspehi bodo še večji ko bo več sodelovanja in pomoči

Ohraniti dosežena dela in program bodočega ter razprava o vsem, kar je s tem v zvezi, to je bil glavni red občinskega zbora Dolenjskega prosvetnega društva Svoboda v Bršljinu 17. oktobra. Udeležili so se ga poleg članov še predsednik občinske Zveze Svoboda in prosvetnih društev, občinskega odora SZDL, občinskega Sodalniškega sveta, občinske zveze Svoboda in KD Dušan Jereb iz Novega mesta.

Za uvod občnega zbora je mešan pevski zbor pod vodstvom pevskega Ernesta Jazbega zapel tri pesmi. O delu društva je poročal predsednik Udovič. Društvo ima 286 članov, od tega veliko mladine. V času od zadnjega občnega zbora 21. decembra lani so aktivno delale vse sekcije. Dramatska sekcija je nastudirala dve igri ter z njimi gostovala tudi drugod. Veliko zaslug za to ima režiser Dominik Bratuž, ki je na vzlic napornosti, našel toliko časa, da je učil mlade igralce. Za uredjenje kulise je Bratuž porabil 7 dni svojega letnega dopusta. Pevska sekcija ima pionirski ženski in mešani pevski zbor. Vsi člani so izredno disciplinirani in redno prihajajo na vaje ne glede na vrsto in oddaljenost. Zlasti mešani pevski zbor je še lepo ubran, kar je pokazal tudi nastop na občnem zboru. Pevski zbor je sodeloval na šestih akademijah, dveh proslavah, priredil pa je tudi dva koncerta, od tega enega v Mirni peči.

Tamburaški zbor pod vodstvom tovariša Vovka lepo napreduje. Tudi ta je nastopil na raznih proslavah in akademijah doma in v Trehnjem. Težave so zaradi odhodov članov bodili službeno, bodisi na odsluženje vojaške roke. Manj plodno je bilo delo šahovske sekcije, izobraževalna sekcija je organizirala vrsto predavanj in plesni tečaj za mladino.

Za knjižnico je veliko zanimanje, le da močno primanjkuje novih knjig. Knjižnica ima le 468 knjig v slovensčini in 132 v srbščini. Za okoli 300 dokaj rednih izposojevalcev je to pre malo. Tudi obisk čitalnice je dober. V njej imajo radio, časopise in revije. Sem zlasti rade zahaja mladina. Člani vseh sekcij so za vaje in nastope izrtovovali v tem letu nad 13.000 ur, od katerih od rednega počitka, največji pomoči.

Problemi društva: glavne je denar. Društvo plačuje samo najemnine za prostore v zadružnem domu 130.000 din na leto, lani pa so plačali celo 150.000 din. Vseh dohodkov pa je imelo društvo le 208.000 din. Gostovanjem in opremitvi odra se moralo odreči prav zaradi denarja in še marsikomu drugemu. Pri svojem plodnem delu pa se čutiljo osamljeni. Pevski zbor bi po kakovosti prav gotovo zaslužil nastop tudi v večjem kraju ali vsaj v Novem mestu, prav tako dramatski odsek. Do takih nastopov na novomeškem odru ni prišlo, čeprav je gostova-

lo več tujih skupin na novomeškem odru. Nekatere celo z nedolgovratnimi deli. Še vedno ni v društvu zadovoljivo število članov iz NOVOTEKSA in PIONIRJA. Skratka, sodelovanja med takimi, od katerih je odvisen uspeh društva in razmah kulturne dejavnosti v mestu in na deželi, je bilo pre malo. Društvo pogreša tudi dobrih režiserjev in drugih strokovnjakov za pomoč. Med člani je samo en prosvetni delavec.

Objeljubljeno je bilo, da se bo sodelovanje in medsebojna pomoč v bodoče izboljšala v okviru Okrajne in Občinske Zveze Svoboda in prosvetnih društev. Finančne težave imajo tudi druga društva. Načrt dela, ki so ga sprejeli na občnem zboru, je še obširnejši kot letošnji. Dramatska sekcija ima v nabru eno dramo in eno spevigrro, radi bi se lotili tudi operete. Pevci imajo v načrtu deset koncertov, izobraževalna sekcija pa vsaj 13 predavanj po želji poslušalcev. S plesnim tečajem bodo nadaljevali. Za knjižnico bi radi kupili vsaj 100 novih knjig. Javne nastope predvidevajo tudi tamburaši, kišati pa več tekmovalj. V načrtu imajo tudi organizacijo veselih večerov. Novi upravni odbor, ki so ga izvolili, bo torej imel dovolj dela, da bo lahko uredil sprejeti načrt dela. To pa bo mogoče samo ob večji podpori odočlobovčih čimteljev.

Obžalujemo je bilo, da se bo sodelovanje in medsebojna pomoč v bodoče izboljšala v okviru Okrajne in Občinske Zveze Svoboda in prosvetnih društev. Finančne težave imajo tudi druga društva. Načrt dela, ki so ga sprejeli na občnem zboru, je še obširnejši kot letošnji. Dramatska sekcija ima v nabru eno dramo in eno spevigrro, radi bi se lotili tudi operete. Pevci imajo v načrtu deset koncertov, izobraževalna sekcija pa vsaj 13 predavanj po želji poslušalcev. S plesnim tečajem bodo nadaljevali. Za knjižnico bi radi kupili vsaj 100 novih knjig. Javne nastope predvidevajo tudi tamburaši, kišati pa več tekmovalj. V načrtu imajo tudi organizacijo veselih večerov. Novi upravni odbor, ki so ga izvolili, bo torej imel dovolj dela, da bo lahko uredil sprejeti načrt dela. To pa bo mogoče samo ob večji podpori odočlobovčih čimteljev.

Star ženin

V New Yorku preiskujejo trdive nekoga Indijanca iz Columbie, ki trdi, da je star 176 let. Ugotovili so, da je res star vsaj 150 let. Ko je Indijanec prišel v New York je povedal, da je bil pekarat poročen in izrazil željo, da bi se ponovno poročil, toda samo z debelo ženo. Dobil je ponudbo iz države Indiane. Zenska, ki je pripravljena poročiti se z njim, tehtra 295 funtov (146 kg).

Dočakal je 150 let

V vasi Gelinsor v Somaliji je nedavno tega umrl mož, star okoli 150 let. V vsej Somaliji je bil poznan pod imenom Likoon, za njegovo pravo ime pa ne ve nihče. Pred smrtjo je želel, da se okoli velikega drevesa zbere vseh 120 sinov, vnukov in pravnukov. Likoon se je v zadnjih 50 letih hranil izključno samo s kameljinim mlekom in kozjim mesom.

Umetni zobje iz najlona

V Tokiu na Japonskem so tehniki dentistične šole izdelali umetno zobovje iz najlona. Trdijo, da so ti zobje trdnjšji in cenejši kot iz kovine ali porcelana. Menijo, da bodo tako umetno zobovje izdelovali na industrijski način.

Vlado Lamut: Obrazi Kostanjeviškega kulturnega tedna

Jože Hartman 3

Holandija danes

Holandci politično registrirajo samo sedanj in čas. Strahovito se bojijo Rusov in vse je blagoslovljivo, samo če se pokropi s parolo: »To nas bo rešilo pred ruško nevarnostjo«. Holandski časopisi z njihovim moralnim kriterijem pri obveščevanju bralcev so izredno ozki in po stari navadi uporabljajo veliko več papirja za razna poročila o krajiškej, kot pa za analize dogodkov v svetu. Lahko rečemo, da so Holandci eden največjih podložnikov Amerike v Evropi. Glede naše zunanje politične koncepcije lahko vendar da so se za njo zanimali, vendar pa menijo, da bi mirno koeksistenco med narodi počakali kar v Atlantskem ožrtju, ki je privlačen za Holandijo, predvsem zaradi slabih izkušenj v preteklosti, ko so se sami znašli proti Nemcem, sedaj pa so le skupaj z Nemci,

v glavnem pa je zanje privlačna ameriška pomoč.

In mladina? Ta ni posebno organizirana. Mladina socialistov »Nieuwe Koers« (nova linija) šteje 3.000 članov v vsej Holandiji. Ima še svoj podmladek — nekakšne pionirje (AJC) in ta organizacija vzgaja svoje članstvo predvsem politično. Močno so povezani s programom Partije dela, »zato so tudi bolj strahoviti v notranjem življenju, kljub temu, da včasih zavzamejo tudi svoja stališča o vprašanjih, v katerih se s Partijo dela ne strinjajo. Mladinski problemi, predvsem socialno ekonomskih, samj ne rešujejo, ker se zanašajo na karitativne ustanove, ki pa so v rokah klerikalcev. Problemi mladine so isti kot povsod drugod: amerikanizacija preko kina, nezanimljivost in brezbržnost do bodočnosti. To

politični voditelji sami čutijo in skušajo stanje popraviti, koikor pač upajo, da bo sedanjí politični program zadovoljil teženje.

Omeniti je treba odbore za vsaklajevanje interesov med delojadeci, sindkati in vlado. Te odbore imajo klub prapricanj, da razredne borbe ni. Obstojajo v vsaki tovarni, vendar niso podobni našim delavskim samoupravnim odborom. Stvarna pristojnost jim je omejena, vendar ne toliko kot v Belgiji. Soodločajo namreč pri cenah proizvedenih artiklov, odločajo o sistemu produkcije in se tako seznanjajo s širimi problemi produkcije. To je vsakakor pozitiven začetek, ki se bo mogoče kdaj pozneje izkristaliziral v močnejši instrument borbe za boljše socialni položaj delavstva, danes pa teh osnov še ni.

Nad temi odbori namreč kot nekaj Cerberus kravljuje vlada, ki ni omejena v svojih akcijah, ker formalno zasopla potrošnike, realno pa kapitaliste. Pri vladi se vse začne in konča. Če centralni odbor za koordinacijo nekaj odloči, predlaga svojo odločitev vladi (ne pa parlamentu!) in vlada da ali ne svoj pristane. Trenutno skušajo formirati take odbore tudi pri kmetih, katerih naloga naj

bi bila predvsem izenačenje cen kmetičkih proizvodov. Tu jim gre teko.

Zanimivosti je v Holandiji dovolj na vsakem koraku. Če se človek dopoldan sprehlja po mestu, ima občutek, da so Holandci nevsajeno veseli ljudje. Skoro v vsaki ulici je muzika in veselih koračnic ni konca ne kraja. To so lajne, velikanske lajne na kolesih, saj se lajnar kar izgubi ob svojem instrumentu. Tudi lajnari imajo svoji odredni delovni čas, ker jih zveču ni nikjer. Tam je se reklo modernno beradenje. Lajnari so krepiki ljudje, saj to od njih že instrument zahteva. Invalidi in pohabljeni »konkurirajo« lajnarn po svojih najboljših močeh — ta s harmoniko kot solist, drugi v orkestru, vsi pa nekaj »delajo« in to jim je opravdilo za kovinasto puščico, v katero nabirajo mliščino. Beradenje oblastem najbrž ne pomeni socialnega problema, preje bi denal obrt. Nabiranja je vedno dovolj. V kinu razdeljijo puščice za pomoč nepreskrbljenim otrokom, prej pa le zavrtijo kra-

tek in pretresljiv film o teh otrocih itd. Na Holandskem ni ustanov za socialno ogrožene, ki bi jih financirala država. Ta veja »srčne kulture« je proizučena razvojnim privatnim ustanovam, ki so nim odvisne od mliščin. Tak je pač kapitalizem v svojem etičnem ogledalu. Včasih se razburjamo, ker se Slovenci vse preveč zanimamo za usodo človeka, pa naj bo osnova za to zanimanje tudi škodoželjnost in posledica obrekovanja, vendar nam je ta lastnost v krvi in pravijo, da so manjša mesta razvila naravnost bogato tradicijo »svikanja v tuje posele«. Radi omenjamo Parizane, ki se za nič ne zmenijo, tudi že se kdo »na debelo poljublja na ulicah«. Holandski so Parizanom podobni. Tam lahko tudi poginš na ulici, pa ne bo nikogar zanimala tvoja usoda. Prevladuje skrb za lastni obstoj in posledica je sebičnost ter brezbržnost za sočloveka. Potemtakem je naš človek po srcu le bolj in to nam je kljub izjemam lahko v ponos.